

SCRISOAREA SFÂNTULUI NOSTRU PĂRINTE ATANASIE,
ARHIEPISCOP DE ALEXANDRIA,
CĂTRE MARCELIN DESPRE *INTERPRETAREA PSALTIREI*

Scrisoarea către Marcelin despre interpretarea Psaltirei, a Sfântului Atanasie de Alexandria, este un text foarte răspândit în antichitatea creștină. Dacă paternitatea îi este acordată unanim de specialiști, referitor la data redactării ei acordul lasă de dorit, deoarece ne este dificil să o datăm cu exactitate. Din unele indicii conținute în scrisoare am putea crede că a fost scrisă după anul 366, reînțoarcerea definitivă a episcopului Atanasie pe scaunul patriarhal al Alexandriei. M.J. Rondeau, „Scrisoarea către Marcelin despre psalmi”, în *Vigilia Christianae*, 1968 (22), p. 176-197, afirmă că ar fi o scriere de maturitate sau din perioada bătrâneții. Tonul scrisorii este calm, încărcat de savoiare spirituală, care ne face să descoperim un om sub „stăpânirea” lui Dumnezeu și îndrăgostit de Logosul divin făcut trup pentru îndumnezeirea firii umane. Apărarea credinței niceene a făcut din Patriarhul alexandrin unul din personajele cele mai importante din secolul IV. Spre sfârșitul vieții, grija pastorală îl împinge să împărtășească, făcând uz de ultimile forțe cu care Dumnezeu îi mai înzestrează sufletul, pasiunea sa față de Christos credincioșilor ce-i sunt încredințați spre păstorie și care l-au susținut și încurajat în lupta pentru adevăr. În această scrisoare, episcopul îi răspunde diaconului Marcelin care-i cere sfaturi spirituale referitor la rugăciune. Sfântul Atanasie îl îndrumă spre contactul cu rugăciunea psalmilor din mai multe motive: psalmii sunt rugăciuni inspirate de Duhul Sfânt; poporul lui Israel, din care s-a născut Mântuitorul, s-a rugat acești psalmi timp de veacuri; Mântuitorul însuși nu avea altă rugăciune decât cea a psalmilor, de pe înălțimea crucii El înalță către Tatăl asemenea rugăciuni psalmice: *Dumnezeul meu, Dumnezeul meu, pentru ce m-ai părăsit* (Ps. 22, 1); toate trăirile sufletului, psihologice și de credință, sunt expuse de David în rugăciunea Psalmilor; în fine, Psaltirea a devenit cartea de rugăciune prin excelență a Bisericii: Christos Capul și Biserica Trupul se roagă zilnic rugăciunea Psalmilor. Cel ce dorește să ajungă la desăvârșire spirituală nu are altă cale de mijloc decât să se roage în orice circumstanță a vieții folosindu-se de psalmi. Textul grec pentru traducerea de față este cel din Migne, PG 27, col 12-45.

(12) Ἀγαμαί σε τῆς ἐν Χριστῷ προαιρέσεως, φίλε Μαρκελλίνε. Καί γάρ και τὸν παρόντα πειρασμόν, καιτοι πολλὰ παθῶν ἐν αὐτῷ, καλῶς φέρεις, και τῆς ἀσκήσεως οὐκ ἀμελεῖς. Πυθθανόμενος γάρ τοῦ κομίσαντος τὴν ἐπιστολὴν, πῶς ἄρα και μετὰ τὴν νόσον διάγεις· ἔμαθον πρὸς μὲν πᾶσαν τὴν θείαν Γραφὴν ἔχειν σε τὴν σχολὴν, πυκνότερον δὲ μάλιστα τῆ βίβλω τῶν Ψαλμῶν ἐντυγχάνειν, και φιλονεικεῖν τὸν ἐν ἐκάστῳ ψαλμῷ νοῦν ἐγκείμενον καταλαμβάνειν. Καί διὰ τοῦτο τοίνυν ἀποδέχομαι σε, πολὺν ἔχων εἰς αὐτὴν τὴν βίβλον κάγω πόθον, ὡςπερ και εἰς πᾶσαν τὴν Γραφὴν. Καί γάρ οὕτως ἔχων, συνέντυχόν τινι φιλοπόνῳ γέροντι, και βούλομαι και σοι, ἄπερ ἐκεῖνος κατέχων τὸ Ψαλτήριον περὶ αὐτοῦ μοι διηγῆσατο, γράψαι· ἔχει γάρ τινα χάριν και πιθανότητα μετ' εὐλόγου τοῦ διηγήματος. Ἔλεγε γάρ οὕτως· Πᾶσα μὲν, ὦ τέκνον, ἡ καθ' ἡμᾶς Γραφή, παλαιά τε και καινή, θεόπνευστός ἐστι και ὠφέλιμος πρὸς διδασκαλίαν, ὡς γέγραπται· ἔχει δὲ τινα πιθανὴν παρατήρησιν τοῖς προσέχουσιν ἡ τῶν Ψαλμῶν βίβλος. Ἐκάστη

Dragul meu Marcelin, admir stăruința ta în Christos. Constat cu bucurie că înduri cu tărie dificultățile vieții prezente, chiar dacă uneori treci prin suferințe destul de grele și totuși nu încetezi să trăiești o viață dedicată ascezei. M-am informat, de la cel ce mi-a adus scrisoarea de la tine, despre cum stai cu sănătatea după boala ce ai suferit-o și mi s-a spus că te dedici citirii Sfintei Scripturi, totuși acorzi predilecție Psaltirii și te străduiești să afli sensul conținut în fiecare psalm. Fără îndoială te felicit pentru aceasta, deoarece și eu împărtășesc aceeași dragoste ca și tine față de această carte, ca dealtfel pentru toată Scriptura. Deci fiind și eu predispus pentru citirea Scripturii, m-am întâlnit într-o zi cu un bătrân înțelept dedicat deja acestui exercițiu și aș dori să-ți scriu și ție ceea ce el mi-a povestit referitor la Psaltirea pe care o ținea tot timpul între mâini. Ceea ce el îmi spunea mi se pare instructiv. El spunea: Preaiubitul meu, întreaga Scriptură, Vechiul și

μὲν γὰρ βίβλος τὸ ἴδιον ἐπάγγελμα διακονεῖ καὶ ἀπαγγέλλει· οἷον ἡ Πεντάτευχος γένεσιν κόσμου καὶ τῶν πατριαρχῶν τὰς πράξεις; τὴν τε ἀπ' Αἰγύπτου τοῦ Ἰσραὴλ ἔξοδον, καὶ τὴν τῆς νομοθεσίας διάταξιν· ἡ Τρίτευχος τὴν κληροδοσίαν, καὶ τῶν κριτῶν τὰς πράξεις, καὶ γενεαλογίαν τοῦ Δαβίδ· αἱ Βασιλείαι καὶ Παραλειπόμενα βασιλέων πράξεις· καὶ ὁ μὲν Ἑσδρας ἀπόλυσιν τῆς αἰχμαλωσίας καὶ ἐπάνοδον τοῦ λαοῦ, καὶ οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ καὶ τῆς πόλεως· οἱ δὲ Προφῆται προφητείας περὶ τῆς ἐπιδημίας τοῦ Σωτῆρος, ὑπομνήσεις τε περὶ τῶν ἐντολῶν, καὶ μέμψεις κατὰ τῶν παραβαινόντων, καὶ προφητείας τοῖς ἔθνεσιν. Ἡ δὲ γε βίβλος τῶν Ψαλμῶν, ὡς παράδεισος τὰ ἐν αὐτῇ φέρουσα μελωδεῖ, καὶ τὰ ἴδια δὲ πάλιν μετ' αὐτῶν ψάλλουσα δείκνυσι. Τὰ μὲν γὰρ τῆς Γενέσεως ψάλλει ἐν τῷ ὀκτώκαιδεκάτῳ· Οἱ οὐρανοὶ διηγούνται δόξαν Θεοῦ, ποίησιν δὲ χειρῶν αὐτοῦ ἀναγγέλλει τὸ στερέωμα· καὶ ἐν τῷ κγ'· Τοῦ Κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς, ἡ οἰκουμένη καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ· αὐτὸς ἐπὶ θαλασσῶν ἐθεμελίωσεν αὐτήν. Τὰ δὲ τῆς Ἑξόδου καὶ τῶν Ἀριθμῶν καὶ τοῦ Δευτερονομίου ἄδει καλῶς ἐν τῷ ἑβδομηκοστῷ ἑβδόμῳ ψαλμῷ, καὶ ἐν τῷ ἑκατοστῷ τρισκαιδεκάτῳ ψαλμῷ, λέγων· Ἐν ἔξοδῳ Ἰσραὴλ ἐξ Αἰγύπτου, οἴκου

(13) *Ἰακώβ ἐκ λαοῦ βαρβάρου, ἐγενήθη Ἰουδαία ἀγίασμα αὐτοῦ, Ἰσραὴλ εἰς ἔξουσίαν αὐτοῦ. Ψάλλει δὲ καὶ ταῦτα ἐν τῷ ἑκατοστῷ τετάρτῳ· Ἐξαπέστειλε Μωϋσῆν τὸν δοῦλον αὐτοῦ, Ἀαρῶν, ὃν ἐξελέξατο αὐτόν· ἔθετο ἐν αὐτοῖς τοὺς λόγους τῶν σημείων αὐτοῦ καὶ τῶν τεράτων αὐτοῦ ἐν γῆ Χάμ. Ἐξαπέστειλε σκότος, καὶ ἐσκότασε, καὶ παρεπύκρναναν τοὺς λόγους αὐτοῦ. Μετέστρεψε τὰ ὕδατα αὐτῶν εἰς αἷμα, καὶ ἀπέκτεινε τοὺς ἰχθύας αὐτῶν. Ἐξήρπεν ἡ γῆ αὐτῶν βατράχους ἐν τοῖς ταμείοις τῶν βασιλέων αὐτῶν. Εἶπε, καὶ ἦλθε κυνόμια καὶ σκνίφες ἐν πᾶσι τοῖς ὄριοις αὐτῶν. Καὶ ὄλωσ ὄλον τε τὸν ψαλμὸν τοῦτόν τε καὶ ἑκατὸν πέμπτον περὶ τῶν αὐτῶν ἔστιν εὐρεῖν γεγραμμένον. Καὶ τὰ μὲν ἱερατείας καὶ τῆς σκηνῆς ἀναφωνεῖ ἐν ἔξοδίῳ σκηνῆς ἐν τῷ κη' ψαλμῷ· Ἐνέγκατε τῷ Κυρίῳ, υἱοὶ Θεοῦ, ἐνέγκατε τῷ Κυρίῳ*

Noul Testament, este inspirată de Dumnezeu și folositoare învățaturii creștine, după cum stă scris (II Tim. 3, 16); totuși, meditănd cu atenție, cartea Psaltirii necesită o atenție particulară. Fiecare carte, într-adevăr, prezintă și expune o învățătură specifică și particulară: de pildă, *Pentateuhul* povestește începuturile lumii și viețile Patriarhilor, ieșirea din Egipt a poporului lui Israel și primirea Legii; *Triteuhul* ne vorbește despre împărțirea pământului (Iosue), faptele judecătorilor și genealogia lui David (Rut); cărțile Regilor și *Paralipomene* ne povestește istoria regilor; Esdra vorbește despre captivitatea și reîntoarcerea poporului, reconstruirea Templului și orașului Ierusalim; Profetii prevestesc referitor la venirea Mântuitorului, reamintesc poporului preceptele Domnului, mustră pe cei care încalcă legile și profetesc înaintea națiunilor. Cartea Psalmilor, dimpotrivă, este ca o grădină în care tot ceea ce s-a spus în celelalte cărți se transformă în cântări și ne prezintă o învățătură specifică sub formă psalmică. De pildă, mesajul cărții Facerii este cântat în Psalmul 18, *Cerurile povestesc slava lui Dumnezeu și firmamentul vestește lucrarea mâinilor sale* (Ps 18,1) și în Psalmul 23, *A Domnului este pământul și tot ceea ce se află în el, lui îi aparține universul și tot ceea ce locuiește în el, el însuși le-a întărit peste mări* (Ps 23,1-2). Evenimentele din cartea Ieșirii, numerilor și Deuteronomului sunt cântate în Psalmul 77 și în Psalmul 113 unde se spune: *Când Israel a ieșit din Egipt, casa lui Iacob de la un popor barbar, Iudeea a devenit sanctuarul său iar Israel locuința sa* (Ps. 113,1-2). Psalmul 104 cântă aceleași evenimente: *L-a trimis pe Moise, slujitorul său, și pe Aron, alesul său. A pus în ei cuvintele semnelor și minunilor sale în țara lui Cam. A trimis întunericul și s-a întunecat pământul și nu au contestat cuvintele sale. A schimbat apa în sânge și au murit peștii. Țara lor era plină de broaște până chiar și în casele faraonului. A vorbit și au sosit fânțarii și insecte dăunătoare în toată țara lor* (Ps 104,26-31). Putem constata că tot acest Psalm și Psalmul 105 vorbesc despre aceleași evenimente. Cât despre

υίους κριῶν, ἐνέγκατε τῷ Κυρίῳ δόξαν καὶ τιμὴν. Τὰ δὲ τοῦ Ναυῆ καὶ τῶν Κριτῶν ἐμφαίνει πως ἐν τῷ ἑκατοστῷ ἔκτῳ, λέγων· *Καὶ συνεστήσαντο πόλεις κατοικεσίας, καὶ ἔσπειραν ἀγρούς, καὶ ἐφύτευσαν ἀμπελῶνας.* Ἐπὶ γὰρ τοῦ Ναυῆ διαδέδοται αὐτοῖς ἡ γῆ τῆς ἐπαγγελίας. Λέγων δὲ ἐν τῷ αὐτῷ ψαλμῷ συνεχῶς· *Καὶ ἐκέκραζαν πρὸς Κύριον ἐν τῷ θλιβεσθαι αὐτούς, καὶ ἐκ τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν ἔσωσεν αὐτούς·* σημαίνει τῶν Κριτῶν τὴν βίβλον· τότε γὰρ κραζόντων αὐτῶν ἤγειρε κατὰ τὸν καιρὸν κριτὰς, καὶ ἔσωζε τὸν λαὸν ἀπὸ τῶν θλιβόντων αὐτούς. Καὶ τὰ τῶν Βασιλειῶν ψάλλει πως ἐν τῷ ἐννεακαιδεκάτῳ, λέγων· *Οὗτοι ἐν ἄρμασι καὶ οὗτοι ἐν ἵπποις, ἡμεῖς δὲ ἐν ὀνόματι Κυρίου Θεοῦ ἡμῶν μεγαλυνθησόμεθα. Αὐτοὶ συνεποδίσθησαν καὶ ἔπεσαν, ἡμεῖς δὲ ἀνέστημεν καὶ ἀνωρθώθημεν. Κύριε, σῶσον τὸν βασιλέα, καὶ ἐπάκουσον ἡμῶν ἐν ἡ ἂν ἡμέρα ἐπικαλεσώμεθά σε.* Τὰ δὲ τοῦ Ἑσδρα ἐν τῷ ἑκατονεικοστῷ πέμπτῳ τῶν ἀναβαθμῶν ἄδει· *Ἐν τῷ ἐπιστρέψαι Κύριον τὴν αἰχμαλωσίαν Σιών, ἐγενήθημεν ὡσεὶ παρακεκλημένοι· καὶ πάλιν ἐν τῷ ἑκατονεικοστῷ πρώτῳ· Ἐνφράνθην ἐπὶ τοῖς εἰρηκόσι μοι· Εἰς οἶκον Κυρίου πορευσόμεθα. Ἐστῶτες ἦσαν οἱ πόδες ἡμῶν ἐν ταῖς ἀύλαις σου, Ἱερουσαλήμ. Ἱερουσαλήμ οἰκοδομουμένη ὡς πόλις, ἧς ἡ μετοχὴ αὐτῆς ἐπὶ τὸ αὐτό· ἐκεῖ γὰρ ἀνέβησαν αἱ φυλαὶ, αἱ φυλαὶ Κυρίου, μαρτύριον τῷ Ἰσραὴλ. Τὰ τε τῶν Προφητῶν σχεδὸν ἐν ἐκάστῳ σημαίνει. Περὶ τῆς τοῦ Σωτῆρος ἐπιδημίας, καὶ ὅτι μὲν Θεὸς ὦν ἐπιδημήσει, οὕτως φησὶν ἐν μὲν τῷ τεσσαρακοστῷ ἐννάτῳ ψαλμῷ· *Ὁ Κύριος ἐμφανῶς ἦξει, ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ οὐ παρασιωπήσεται· ἐν δὲ τῷ ἑκατοστῷ ἑπτακαιδεκάτῳ· Ἐὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου. Ἐὐλογήκαμεν ὑμᾶς ἐξ οἴκου Κυρίου· Θεὸς Κύριος, καὶ ἐπέφανεν ἡμῖν.* Ὅτι δὲ οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ Πατρὸς Λόγος, οὕτως ἐν τῷ ἑκατοστῷ ἔκτῳ ψάλλει· *Ἀπέστειλε τὸν Λόγον αὐτοῦ, καὶ ἰάσατο αὐτούς, καὶ ἐρῥύσατο αὐτούς ἐκ τῶν διαφθορῶν αὐτῶν.* Ὁ γὰρ ἐρχόμενος Θεὸς αὐτός ἐστι καὶ Λόγος ἀποστελλόμενος. Τοῦτον δὲ τὸν Λόγον εἰδὼς ὄντα τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, ἄδει φωνὴν τοῦ Πατρὸς ἐν τῷ τεσσαρακοστῷ τετάρτῳ ψαλμῷ· *Ἐξηρεύξατο ἡ καρδιά μου Λόγον ἀγαθόν· καὶ πάλιν ἐν τῷ ἑκατοστῷ ἐννάτῳ·**

preoțime și despre cortul din timpul exodului, Psalmul 28, folosit la sărbătoarea corturilor, spune: *Aduceți Domnului, fii ai lui Dumnezeu, aduceți Domnului miei, dați Domnului slavă și cinste* (Ps 28,1-2). În Psalmul 106 ni se vorbește despre vicisitudinile fiului lui Nun, Iosue, și a judecătorilor zicând: *Au fondat cetatea în care să locuiască, au însămânțat câmpurile și au plantat vie* (Ps 106,36-37). Într-adevăr, în timpul lui Iosue a fost dată poporului Țara Promisă. Iar cel care spune neîncetat în același Psalm: Au strigat către Domnul în primejdia lor și i-a mântuit de toate necazurile (Ps 106,6.13.19.28), se referă la cartea Judecătorilor. Căci în acele timpuri, pe când israeliții strigau Dumnezeu a inspirat de fiecare dată Judecători și a salvat poporul din mâinile celor care-l atacau. Într-un anumit sens chiar și victoria regilor este cântată în Psalmul 19 unde se spune: *Unii se bizuie pe carele de luptă iar alții pe caii lor, pe când noi ne punem speranța în numele Domnului Dumnezeului nostru. Aceia, prinși în lațuri, au căzut, pe când noi ne-am ridicat și rămânem în picioare. Doamne, mântuiește-l pe Rege și ascultă-ne în ziua în care te implorăm* (Ps 19,7-9). Referitor la Esdra cântăm în Psalmul 125, așa-zisul psalm al urcării: *Când Domnul i-a întors pe captivi în Babilon, eram mângâiați* (Ps 125,1). Din nou în Psalmul 121 se spune: *M-am bucurat când mi s-a spus: Vom merge în casa Domnului. Picioarele noastre s-au oprit deja înaintea porților tale, Ierusalime. Ierusalim este construită ca o cetate întărită spre care ne îndreptăm cu toții. Acolo urcă triburile, triburile Domnului, mărturie pentru Israel* (Ps 121, 1-4).

Aproape fiecare Psalm face referință la Profeți. Despre Mântuitorul care va veni și că Dumnezeu este cel care va veni printre noi, ni se spune în Psalmul 49: *Domnul va veni și se va arăta, Dumnezeu nostru, și nu va tăcea* (Ps 49,3); și în Psalmul 117: *Binecuvântat să fie cel ce vine întru numele Domnului. Vă binecuvântăm din casa Domnului. Domnul este Dumnezeu și el ni s-a arătat* (Ps 117,26-27). Iar despre cel ce vine, Psalmul 106 cântă că este Cuvântul Tatălui: *A trimis Cuvântul său și i-a vindecat și i-a mântuit*

(16) Ἐκ γαστρός πρὸ Ἑωσφόρου ἐξεγέννησά σε. Τί γὰρ ἂν ἄλλο τις εἶποι γέννημα τοῦ Πάτρος ἢ τὸν Λόγον καὶ τὴν Σοφίαν αὐτοῦ; Τοῦτον εἰδυῖα ὄντα, ᾧ εἶπεν ὁ Πατήρ· *Γενηθήτω φῶς, καὶ στερέωμα, καὶ τὰ πάντα, καὶ αὕτη ἡ βίβλος περιέχει λέγουσα· Τῷ Λόγῳ Κυρίου οἱ οὐρανοὶ ἐστερεώθησαν, καὶ τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτῶν.* Καὶ Χριστὸν δὲ αὐτὸν ἐρχόμενον οὐκ ἠγνόησεν· ἀλλὰ καὶ μάλιστα περὶ τούτου λέγει ἐν τῷ τεσσαρακοστῷ τετάρτῳ ψαλμῷ· *Ὁ θρόνος σου, ὁ Θεός, εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος· ῥάβδος ἐνθύτητος ἢ ῥάβδος τῆς βασιλείας σου. Ἠγάπησας δικαιοσύνην, καὶ ἐμίσησας ἀδικίαν· διὰ τοῦτο ἔχρισέ σε ὁ Θεός ὁ Θεός σου ἔλαιον ἀγαλλιάσεως παρὰ τοὺς μετόχους σου.* Καὶ ἵνα μὴ κατὰ φαντασίαν τις ἔρχεσθαι αὐτὸν (εἶναι) νομίση, σημαίνει αὐτὸν ἄνθρωπον γενησόμενον, καὶ τοῦτον εἶναι δι' οὗ τὰ πάντα γέγονε, λέγων ἐν τῷ ὄγδοηκοστῷ ἕκτῳ· *Μήτηρ Σιών ἐρεῖ· Ἄνθρωπος, καὶ ἄνθρωπος ἐγενήθη ἐν αὐτῇ, καὶ αὐτὸς ἐθεμελίωσεν αὐτὴν ὁ Ὑψιστος.* Τοῦτο γὰρ ἴσον ἐστὶ τῷ εἰπεῖν· *Καὶ Θεὸς ἦν ὁ Λόγος· πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο.* Διὰ τοῦτο καὶ τὸ, ἐκ Παρθένου, γινώσκων οὐκ ἐσιώπησεν, ἀλλ' εὐθύς ἔμφασιν τινα δίδωσιν ἐν τῷ τεσσαρακοστῷ τετάρτῳ ψαλμῷ, λέγων· *Ἄκουσον, θύγατερ, καὶ ἴδε, καὶ κλῖνον τὸ οὖς σου, καὶ ἐπιλάθου τοῦ λαοῦ σου καὶ τοῦ οἴκου τοῦ πατρὸς σου, ὅτι ἐπεθύμησεν ὁ βασιλεὺς τοῦ κάλλους σου.* Τοῦτο γὰρ πάλιν ὁμοίον ἐστὶ τοῦ λεγομένου παρὰ τοῦ Γαβριὴλ· *Χαῖρε, κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος μετὰ σοῦ.* Καὶ γὰρ εἰρηκῶς αὐτὸν Χριστὸν, εὐθύς καὶ τὴν ἀνθρωπίνην γένεσιν ἐκ τῆς Παρθένου ἐδήλωσε, λέγων· *Ἄκουσον, θύγατερ.* Ἰδὲ ὁ μὲν Γαβριὴλ ἐξ ὀνόματος καλεῖ Μαρίαν, ξένος ὢν αὐτῆς κατὰ τὴν γένεσιν· ὁ δὲ Δαβὶδ ἐκ τοῦ σπέρματος αὐτοῦ τυγχάνουσιν αὐτὴν εἰκότως θυγατέρα προσφωνεῖ αὐτήν. Ἄνθρωπον δὲ αὐτὸν εἰρηκῶς γενησόμενον, ἀκολουθῶς καὶ παθητὸν αὐτὸν σαρκὶ σημαίνει. Τὴν τε ἐπιβουλήν παρὰ τῶν Ἰουδαίων ὀρώσα γινομένην, ψάλλει ἐν μὲν τῷ δευτέρῳ ψαλμῷ· *Ἴνα τί ἐφρόαζαν ἔθνη, καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά; Παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς*

de toate necazurile lor (Ps 106,20). Fiindcă cel ce vine este el însuși Dumnezeu și Cuvântul este cel trimis. Știind că acest Cuvânt este Fiul lui Dumnezeu, psalmistul face auzită vocea Tatălui în Psalmul 44: *Inima mea a dat naștere unui Cuvânt bun (Ps 44,2),* iar în Psalmul 109 spune: *Din sânul meu, înaintea dimineții, te-am născut (Ps. 109,3).* Dealtfel, despre cine altul se poate spune „născut din Tatăl”, dacă nu despre Cuvântul și Înțelepciunea sa? Știind că lui îi spunea Tatăl zicând: *Lumina să fie și firmamentul, și toate lucrurile (Gn 1,3-26),* cartea Psalmilor vorbește despre acest lucru în Psalmul 32: *Prin Cuvântul său Domnul a întărit cerurile și cu suflarea gurii sale toate puterile (Ps 32,6).* Nici venirea lui Christos nu a fost ignorată de Psaltire, tocmai despre aceasta vorbește Psalmul 44: *Dumnezeule, tronul tău este pentru vecie; sceptrul dreptății este sceptrul Împărăției tale. Ai îndrăgit dreptatea și ai urât nedreptatea. De aceea ai fost uns Dumnezeu, de Dumnezeul tău, cu uleiul bucuriei preferându-te tovarășilor tăi (Ps 44,6-7).* Pentru ca nimeni să nu creadă că el a venit doar în aparență, în Psalmul 86 se prevestește că s-a făcut om și că el este cel prin mijlocirea căruia totul a venit la existență: *Maica Sionului va spune: un om, cu adevărat un om s-a născut din ea și însuși Cel Prea-Înalt a zidit temelie (Ps 86,5),* iar acest lucru înseamnă: *Și Cuvântul era Dumnezeu; totul a venit la existență prin el și Cuvântul s-a făcut trup (In 1,1.2.14).* De aceea, cunoscând nașterea din Fecioară, psalmistul nu tace, ci proclamă cu tărie în Psalmul 44 zicând: *Ascultă, fiică, și vezi, apleacă-ți urechea și uită-l pe poporul tău și casa tatălui tău, fiindcă Regele a râvnit frumusețea ta (Ps 44,10-11)*¹. Și aici, aceste cuvinte sunt asemănătoare cu cele ale îngerului Gabriel: *Bucură-te, cea plină de har, Domnul este cu tine (Lc 1,28).* După ce l-a numit Christos, el prevestește imediat și nașterea umană din Fecioara Maria zicând: *Ascultă, fiică (Ps 44,10).* Iar Gabriel o cheamă pe nume, Marie, fiindcă

¹ Aplicarea unui asemenea verset biblic Fecioarei Maria, în timpul Sfântului Atanasie de Alexandria, este foarte rar. De obicei el era aplicat, prin alegorie, Bisericii, sau mai exact, persoanelor care făceau votul

γῆς, καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατὰ τοῦ Κυρίου καὶ κατὰ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ· ἐν δὲ τῷ εἰκοστῷ καὶ πρώτῳ τὴν ποιότητα τοῦ θανάτου ἐκ προσώπου τοῦ Σωτήρος φησιν· *Εἰς χοῦν θανάτου κατήγαγές με· ὅτι ἐκύκλωσάν με κύνες πολλοί, συναγωγή πονηρευομένων περιέσχον με. Ὁρῶσαν χεῖράς μου καὶ πόδας μου, ἐξήριθμησαν πάντα τὰ ὀστέα μου. Αὐτοὶ δὲ κατενόησαν, καὶ ἐπειδὴν με διμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον κλῆρον. Τὸ δὲ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας ὀρύττεσθαι, τί ἕτερον ἢ σταυρὸν λέγων σημαίνει; Πάντα ταῦτα διδάσκουσα προστίθῃσιν, ὅτι μὴ δι' ἑαυτὸν, δι' ἡμᾶς δὲ ταῦτα πάσχει ὁ Κύριος. Καί φησιν ἐκ προσώπου πάλιν αὐτοῦ ἐν μὲν τῷ πζ'· Ἐπ' ἐμὲ ἐπεστηρίχθη ὁ θυμός σου· ἐν δὲ τῷ ἐξηκοστῷ ὀγδόῳ· Ἄ οὐχ ἤρπασα, τότε ἀπετίγγων. Οὐ γὰρ ὑπεύθυνος ὢν ἀπέθνησκεν, ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν ἔπασχε,*

(17) καὶ τὸν καθ' ἡμῶν θυμὸν διὰ τὴν παράβασιν ἐφ' ἑαυτὸν ἐβάσταζε, λέγοντα διὰ τοῦ Ἡσαΐου· *Αὐτὸς τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἔλαβε· καὶ λεγόντων μὲν ἡμῶν ἐν τῷ ἑκατοστῷ τριακοστῷ ἑβδόμῳ ψαλμῷ· Κύριος ἀνταποδώσει ὑπὲρ ἐμοῦ· λέγοντος δὲ καὶ τοῦ Πνεύματος ἐν ἑβδομηκοστῷ πρώτῳ· Καὶ σώσει τοὺς υἱοὺς τῶν πενήτων, καὶ ταπεινώσει συκοφάντην, ὅτι ἐρῥύσατο, πτωχὸν ἐκ χειρὸς δυνάστου, καὶ πένητα, ᾧ οὐχ ὑπῆρχε βοηθός. Διὰ τοῦτο καὶ τὴν εἰς οὐρανοὺς σωματικὴν αὐτοῦ ἄνοδον προμηνύει, καὶ λέγει ἐν μὲν εἰκοστῷ καὶ τρίτῳ· Ἄρατε πόλας, οἱ ἄρχοντες, ὑμῶν, καὶ ἐπάρθητε, πόλαι αἰώνιοι, καὶ εἰσελεύσεται ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης· ἐν δὲ τῷ τεσσαρακοστῷ· Ἀνέβη ὁ Θεὸς ἐν ἀλαλαγμῷ, Κύριος ἐν φωνῇ σάλπιγγος. Τὴν μὲν κάθισιν ἀναγγέλλει, καὶ φησιν ἐν μὲν τῷ ἑκατοστῷ ἐννάτῳ· Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου· Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου· ἐν δὲ τῷ ἐννάτῳ καὶ τὴν γενομένην ἀπώλειαν τοῦ διαβόλου βοᾷ· Ἐκάθισας ἐπὶ θρόνου, ὁ κρίνων δικαιοσύνην· ἐπετίμησας ἔθνεσι, καὶ ἀπόλετο ὁ ἀσεβής. Καὶ γὰρ ὅτι τὴν κρίσιν πᾶσαν ἔλαβε παρὰ τοῦ Πατρὸς, οὐκ ἔκρυσεν, ἀλλὰ καὶ κριτὴν πάντων αὐτὸν ἐρχόμενον προμηνύει ἐν μὲν οα'· Ὁ Θεός, τὸ κριμὰ σου τῷ βασιλεῖ δός, καὶ τὴν*

este străin nașterii sale, însă David o numește, pe bună dreptate, „fiică”, fiindcă ea este din seminția lui.

După ce a prevestit că el se va face om, Psaltirea arată consecința acestei întrupări: pasibilitatea în propriul său trup. Prevestind injuriile poporului evreu, Psalmul 2 spune: *De ce au fremătat popoarele? Iar națiunile au plănuit gânduri rele? Regii pământului se revoltă, căpeteniile conspiră împotriva Domnului și a Unsului său* (Ps 2,1-2). În Psalmul 21, însuși Mântuitorul ne face cunoscut felul său de a muri: *M-ai condus în țărâna morții; câinii dimprejurul meu m-au atacat; o bandă de răufăcători m-a încercuit. Mi-au străpuns mâinile și picioarele, iată mi-au numărat toate oasele, m-au privit și m-au văzut, și-au împărțit hainele mele, iar pentru cămașa mea au tras la sorți* (Ps 21,15-18).

Ce fel de moarte este prevestită prin mâinile și picioarele străpunse, dacă nu răstignirea? După ce ne-a învățat toate acestea, psalmistul spune că toate le-a suferit Domnul, nu pentru el, ci pentru noi. Din nou, în numele lui, Psalmul 87 afirmă: *Asupra mea s-a abătut mânia ta* (Ps 87,8), iar în Psalmul 68 se spune: *Ceea ce nu am jefuit, ar trebui să dau înapoi?* (68,5). Fiindcă el nu a murit pentru propriile greșeli, ci a pățimit pentru noi și asupra lui s-a abătut mânia provocată de căderea omului în păcat, după cum spune Isaia: *A luat asupra sa slăbiciunile noastre* (Is 53,4), iar Psalmul 137 spune: *Domnul îmi va da răsplata* (Ps 137,8). Însuși Duhul Sfânt afirmă în Psalmul 71: *Îi va mântui pe fiii săracilor și-l va umili pe clevețitor, fiindcă l-a eliberat pe cel sărac din mâinile celui puternic și pe cel nevoiaș care nu mai poate striga* (Ps 71,4.12).

De asemenea, Psaltirea prevestește chiar și înălțarea la ceruri a Mântuitorului prin cuvintele Psalmului 23: *Căpetenii, deschideți porțile; deschideți-vă voi porți veșnice, și va intra Regele măririi* (Ps 23,7); de asemenea și Psalmul 46: *Dumnezeu urcă în aplauze, Domnul în sunet de trompetă* (Ps 46,5). În Psalmul 109 ni se prevestește chiar și întronarea spunând: *Domnul a spus Domnului meu, șezi la dreapta mea*

δικαιοσύνην σου τῷ υἱῷ τοῦ βασιλέως, κρίνειν τὸν λαόν σου ἐν δικαιοσύνῃ, καὶ τοὺς πτωχοὺς σου ἐν κρίσει· ἐν δὲ τῷ μθ' φησί· Προσκαλέσεται τὸν οὐρανὸν ἄνω καὶ τὴν γῆν, τοῦ διακρίναι τὸν λαὸν αὐτοῦ. Καὶ ἀναγγελοῦσιν οἱ οὐρανοὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ· ὅτι ὁ Θεὸς κριτὴς ἐστι· καὶ ἐν τῷ πα'· Ὁ Θεὸς ἔστι ἐν συναγωγῇ θεῶν· ἐν μέσῳ δὲ θεοὺς διακρινεῖ. Καὶ μὴν καὶ τὴν κλησὶν τῶν ἔθνων ἔστιν ἀπ' αὐτῆς μαθεῖν ἐπὶ πολλῶν μὲν, μάλιστα δὲ ἀπὸ τοῦ μς'· Πάντα τὰ ἔθνη, κροτήσατε χεῖρας, ἀλαλάξατε τῷ Θεῷ ἐν φωνῇ ἀγαλλιάσεως· ἐν δὲ τῷ οα'· Ἐνόπιον αὐτοῦ προπεσοῦνται Αἰθίοπες, καὶ οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ χοῦν λείξουσι· βασιλεῖς Θαρσεῖς καὶ αἱ νῆσοι δῶρα προσοῖσουσι· βασιλεῖς Ἀράβων καὶ Σαβὰ δῶρα προσάξουσι· καὶ προσκυνήσουσιν αὐτῷ πάντες οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, πάντα τὰ ἔθνη δουλεύσουσιν αὐτῷ. Ταῦτα μὲν ἐν τοῖς Ψαλμοῖς ἄδεται, ἐν δὲ ἐκάστη τῶν ἄλλων βίβλων προαπαγγέλλεται. Οὐκ ἀγνωῶν δὲ πάλιν ἔλεγεν, ὅτι καὶ ἐν ἐκάστη βίβλῳ τῆς Γραφῆς τὰ αὐτὰ περὶ τοῦ Σωτῆρος ἐξαιρέτως σημαίνεται· καὶ ἔστι τοῦτο πάσαις αὐταῖς ρέτως σημαίνεται· καὶ ἔστι τοῦτο πάσαις αὐταῖς ἀπάγγελμα, καὶ συμφωνία ἢ αὐτὴ τοῦ Πνεύματος. Καὶ γὰρ ὡσπερ τὰ τῶν ἄλλων ἐν ταύτῃ δυνατὸν εὑρεῖν· οὕτως καὶ τὰ ταύτης ἐν ταῖς ἑτέραις πολλάκις εὑρίσκεται. Καὶ γὰρ Μωϋσῆς ᾠδὴν γράφει, καὶ Ἡσαΐας ἄδει, καὶ ὁ Ἀμβακούμ προσεύχεται μετ' ᾠδῆς. Πάλιν τε ἐν ἐκάστη βίβλῳ ἔστιν ἰδεῖν καὶ προφητείας καὶ νομοθεσίας καὶ ἱστορίας. Τὸ γὰρ αὐτὸ Πνεῦμα ἐπὶ πάντας ἐστὶ· καὶ κατὰ μὲν τὴν εἰς ἕκαστον γενομένην αὐτοῦ διαίρεσιν ἕκαστος τὴν δοθεῖσαν αὐτῷ

(20) χάριν διακονεῖ καὶ πληροῖ, εἴτε προφητεία ἐστίν, εἴτε νομοθεσία, εἴτε τῆς ἱστορίας ἢ μνήμη, εἴτε τῶν ψαλμῶν ἢ χάρις· ἐπειδὴ δὲ τὸ ἐν καὶ τὸ αὐτὸ Πνεῦμα ἐστίν, οὐπερ καὶ πᾶσαι διαιρέσεις εἰσίν, αὐτὸ δὲ ἀδιαίρετόν ἐστι κατὰ φύσιν· διὰ τοῦτο τὸ ὅλον μὲν ἐστίν ἐκάστῳ, κατὰ δὲ τὴν διακονίαν αἱ φανερώσεις καὶ αἱ διαιρέσεις τοῦ Πνεύματος ἐκάστοις γίνονται· καὶ λοιπὸν κατὰ τὴν ἀποκειμένην χρεῖαν πολλάκις ἕκαστος, ὑποσχοῦντος τοῦ Πνεύματος, διακονεῖ τὸν λόγον· ὥστε, καθὰ προεῖπον, νομοθετοῦντα Μωϋσῆν

până ce voi face din dușmanii tăi scăunel sub picioarele tale (Ps 109,1). Psalmul 9 prevestește distrugerea iminentă a demonului: *Te-ai așezat pe tronul tău, judecătorule al dreptății; ai dojenit popoarele și cel rău a pierit* (Ps 9,4-5). Iar psalmistul nu ascunde nici faptul că Domnul a primit toată puterea pentru a judeca de la Tatăl său, de aceea Psalmul 71 profetește venirea sa în calitate de judecător al tuturor: *Dumnezeule, dă Regelui judecata ta și dreptatea fiului Regelui pentru a judeca popoarele cu dreptate și pe săracii tăi cu nepărtinire* (Ps 71,1-2). Iar în Psalmul 49 spune: *A convocat cerul în înălțimi și pământul pentru a judeca pe poporul său. Cerurile vor vesti dreptatea lui; Dumnezeu este judecător* (Ps 49,4-6). Iar Psalmul 81 spune: *Dumnezeu s-a ridicat în adunarea zeilor, din mijlocul zeilor va judeca* (Ps 81,1). Din mulți alți psalmi putem afla de asemenea vocația națiunilor, cu precădere în Psalmul 46: *Toate națiunile, bateți din palme, strigați lui Dumnezeu cu strigăte de bucurie* (Ps 46,1); iar în Psalmul 71 se spune: *Înainte lui se vor pleca etiopienii, iar dușmanii lui vor linge țărâna. Regii din Tarsis și din insule vor aduce ofrande. Regii arabilor și cei din Seba vor aduce daruri. Toți regii pământului îl vor adora, toate popoarele îi vor sluji* (Ps 71,10-11). Toate acestea sunt cântate în Psaltire. Toate celelalte lucruri sunt prevestite în cartea Psaltirii.

Bătrânul înțelept mai spunea că nu ignora faptul că fiecare carte a Scripturii conține în mod particular profeții referitoare la Mântuitorul, profeții comune tuturor cărților sfinte, o armonie asigurată de Duhul Sfânt. Cum ar putea fi posibilă altfel armonia învățaturii specifice fiecărei cărți în parte cu cea conținută în Psaltire, precum și învățătura conținută în Psaltire să fie în armonie cu cea conținută în celelalte cărți? Într-adevăr, Moise a scris o cântare (Ex 15,1-18); Isaia cântă și el (Is 42,1-9.10-17); iar Habacuc se roagă tot cu o cântare (Hab 3,1-19). Din nou, în fiecare carte este posibil să vedem profeții, precepte și descrieri istorice. Deoarece unul și același este Duhul, de la care ne vine tot darul, și deoarece prin natură el este indivizibil, tot astfel el este

προφητεύειν ποτὲ καὶ ἄδειν, καὶ προφητεύοντας τοὺς προφήτας ἐντέλλεσθαί ποτε· *Λούσασθε, καθαροὶ γίνεσθε. Απόπλυνε ἀπὸ κακίας τὴν καρδίαν σου, Ἱερουσαλήμ·* καὶ ἱστορεῖν ποτε, τὸν μὲν Δανιὴλ τὰ κατὰ Σουσάνναν, τὸν δὲ Ἡσαΐαν τὰ κατὰ τὸν Ῥαψάκην καὶ τὸν Σενναχηρείμ. Οὕτως γὰρ καὶ ἡ τῶν Ψαλμῶν βίβλος, ἔχουσα τὸ ἴδιον τῶν ὠδῶν, ὅπερ ἐν ταῖς ἄλλαις βίβλοις διεξοδικῶς εἴρηται, ταῦτα αὐτῇ τῇ κατὰ πλάτος φωνῇ μετὰ μέλους ψάλλει, καθὼς προεῖρηται. Νομοθετεῖ γοῦν ποτε καὶ αὐτῇ· *Παῦσαι ἀπὸ ὀργῆς, καὶ ἐγκατάλιπε θυμόν· καὶ, Ἐκκλινον ἀπὸ κακοῦ, καὶ ποιήσον ἀγαθόν· ζήτησον εἰρήνην, καὶ δίωξον αὐτήν.* Καὶ ἱστορεῖ δὲ ποτε κατὰ τὴν ὁδὸν τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ προφητεύει περὶ τοῦ Σωτῆρος, ὡσπερ εἴρηται πρότερον. Κοινῇ μὲν οὖν τοιαύτη τοῦ Πνεύματος χάρις ἔστω παρὰ πᾶσι, καὶ ἐν ἐκάστῳ γινομένη εὕρισκέσθω, καὶ παρὰ πᾶσιν ἡ αὐτῇ, ὡς ἐὰν ἡ χρεῖα ἀπαιτῇ, καὶ τὸ Πνεῦμα βούληται. Οὐ διαφέρει γὰρ τὸ πλεον καὶ ἔλαττον ἐν ταύτῃ τῇ χρεῖα, ὡς ἕκαστος ἀνευδότης τὴν ἰδίαν ἀποπληροῖ καὶ τελειοῖ διακονίαν. Ἡ δὲ γε βίβλος τῶν Ψαλμῶν καὶ οὕτως ἔχει τινὰ πάλιν χάριν ἰδίαν καὶ παρατήρησιν ἐξαιρετον· πρὸς γὰρ τοῖς ἄλλοις, ἐν οἷς πρὸς τὰς ἄλλας βίβλους ἔχει τὴν σχέσιν καὶ κοινωνίαν, λοιπὸν καὶ ἴδιον ἔχει τοῦτο θαῦμα, ὅτι καὶ τὰ ἐκάστης ψυχῆς κινήματα, τὰς τε τούτων μεταβολὰς καὶ διορθώσεις ἔχει διαγεγραμμένας καὶ διατετυπωμένας ἐν ἑαυτῇ· ὥστε τινὰ τὸν βουλόμενον ὡς ἄπειρον ἐξ αὐτῆς λαμβάνειν καὶ κατανοεῖν, οὕτω τὸ τυποῦν ἑαυτὸν, ἐκεῖ γέγραπται. Ἐν μὲν γὰρ ταῖς ἄλλαις βίβλοις μόνον τις ἀκούει τὸν νόμον προστάττοντα, ἂ (μὴ) δεῖ ποιεῖν καὶ μὴ δεῖ πράττειν· προφητείας τε κατακοῦει, ὥστε μόνον εἰδέναι τὸν ἐρχόμενον Σωτῆρα· καὶ ἱστορίαις δὲ προσέχει, ἐξ ὧν γινώσκειν δύναται τὰς τῶν βασιλέων καὶ τὰς τῶν ἁγίων πράξεις. Ἐν δὲ τῇ βίβλῳ τῶν Ψαλμῶν, πρὸς τῷ ταῦτα μανθάνειν τὸν ἀκούοντα, ἔτι καὶ τὰ κινήματα τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς ἐν αὐτῇ κατανοεῖ καὶ διδάσκεται· καὶ λοιπὸν πρὸς ὃ πάσχει καὶ ἐν ᾧ συνέχεται, δύναται πάλιν ἐκ ταύτης ἔχεσθαι τὴν εἰκόνα τῶν λόγων· ὥστε μὴ μόνον ἀκούσαντα παρέρχεσθαι, ἀλλὰ καὶ πῶς δεῖ λέγοντα καὶ ποιῶντα θεραπεύειν τὸ πάθος, διδάσκει, Εἰσὶ μὲν γὰρ καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις βίβλοις κωλυτικοὶ λόγοι ἀπαγορεύοντες τὰ φαῦλα· ἐν

prezent în fiecare carte pe deplin; totuși există diferite manifestări și distribuții pentru fiecare (I Cor 12,4-7), și fiecare, după cum l-a promis Duhul Sfânt, proclamă Cuvântul în conformitate cu necesitățile timpului. Fiecare carte exersează și îndeplinește ministerul specific harului: fie prin profeție, fie prin precepte, fie prin descrieri istorice sau datorită Psalmilor, deoarece este unul și același Duh de la care vin toate aceste ministere, rămânând totuși indivizibil prin natură. Astfel, după cum am spus deja, Moise, legislatorul, uneori profețește și cântă, iar profeții, în profețiile lor, dau uneori precepte: *Curățiți-vă, deveniți curați* (Is 1,16). *Curățește-ți inima, Ierusalime, de orice rău* (Ier 4,17); de asemenea, uneori ei prezintă descrieri istorice: de pildă, profetul Daniel povestește istoria Suzanei (Dan 13), Isaia cea a Rabsaces și a Senacheribului (Is 36-37). La fel și Psaltirea, al cărui obiect specific este cântarea, adică ea cântă cu vocea explicând ceea ce în celelalte cărți s-a spus sub formă narativă, după cum am spus deja, unele pasaje dă precepte: *Încetează mânia, abandonează furia* (Ps 36,8), și: *Evită răul și fă binele* (Ps 33,15); iar uneori povestește pelerinajul lui Israel și profețește lucruri referitoare la Mântuitorul, după cum am spus mai sus.

În toate aceste cărți recunoaștem deci acest har comun al Duhului Sfânt; el se află în fiecare, același în toate, după cum necesită nevoia și după cum dorește Duhul. Nu face diferență între mai mult sau mai puțin în cutare sau cutare nevoie deoarece fiecare se dezvoltă și duce la îndeplinire propriul său minister. Totuși, Psaltirea are un har specific ce merită o atenție particulară. În afară de tot ceea ce ea are în comun și de relația cu celelalte cărți, ea mai are și acest lucru extraordinar: conține toate trăirile sufletului, schimbările și revenirile sale sunt descrise și reprezentate cu deosebită măiestrie. Deci, unul neexperimentat, dacă dorește, se poate instrui și forma conform modelului descris în Psaltire. Efectiv, în celelalte cărți auzim mai ales ceea ce se referă la Lege, ceea ce trebuie să facem și ceea ce nu

ταύτη δὲ καὶ πῶς ἀπέχεσθαι δεῖ τετύπεται·

(21) οἷον παράγγελμά ἐστι τὸ μετανοεῖν· τὸ δὲ μετανοεῖν παύεσθαι τῆς ἁμαρτίας ἐστίν· ἐνταῦθα δὲ καὶ πῶς μετανοεῖν, καὶ τί δεῖ λέγειν ἐπὶ τῇ μετανοίᾳ, τετύπωτος. Καὶ πάλιν εἶρηκεν ὁ Παῦλος· Ἡ θλίψις τῇ ψυχῇ ὑπομονὴν κατεργάζεται, ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμὴν, ἡ δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα, ἡ δὲ ἐλπίς οὐ καταισχύνει. Ἐν δὲ τοῖς Ψαλμοῖς καὶ πῶς δεῖ φέρειν τὰς θλίψεις, καὶ τί θλιβόμενον δεῖ λέγειν, καὶ τί μετὰ τὰς θλίψεις, καὶ πῶς ἕκαστος δοκιμάζεται, καὶ τίνες οἱ λόγοι τῶν ἐλπίζόντων ἐπὶ Κύριον, γέγραπται καὶ κεχάρακται. Πάλιν τε ἐντολὴ ἐστὶν ἐν παντὶ εὐχαριστεῖν· ἀλλὰ καὶ τί δεῖ λέγειν εὐχαριστοῦντας διδάσκουσιν οἱ Ψαλμοί. Εἶτα παρ' ἐτέρων ἀκούοντες· Ὅσοι θέλουσιν εὐσεβῶς ζῆν διαχθήσονται, παρὰ τούτων διδασκόμεθα, καὶ πῶς δεῖ φεύγοντας φωνεῖν, καὶ τίνες διωκομένους καὶ μετὰ τὸν διωγμὸν ἑυσθέντας δεῖ λόγους ἀναφέρειν τῷ Θεῷ. Εὐλογεῖν παραγγελλόμεθα τὸν Κύριον, καὶ ἐξομολογεῖσθαι αὐτῷ· ἀλλ' ἐν τοῖς Ψαλμοῖς τυπούμεθα πῶς τε αἰνεῖν δεῖ τὸν Κύριον, καὶ τίνα ῥήματα λέγοντες ἐξομολογούμεθα πρεπόντως. Καὶ ἐφ' ἐκάστου δὲ τις οὕτως ἂν εὔροι τὰς θείας ῥαῖδας, πρὸς ἡμᾶς καὶ ἡμῶν κινήσεις καὶ καταστάσεις κειμένας. Καὶ γὰρ καὶ τοῦτο παράδοξόν ἐστι πάλιν ἐν τοῖς Ψαλμοῖς, ὅτι ἐν μὲν ταῖς ἄλλαις βίβλοις ἂ λέγουσιν οἱ ἄγιοι, καὶ περὶ ὧν ἂν λέγωσι, ταῦτα καὶ οἱ ἀναγινώσκοντες, περὶ ὧν ἐκεῖνα γέγραπται, ἀπαγγέλλοντες εἰσιν· οἱ τε ἀκούοντες ἄλλους ἑαυτοὺς ἐκεῖνων ἠγοῦνται, περὶ ὧν ὁ λόγος φησὶ, καὶ τὰς ἐπαγγελλόμενας δὲ πράξεις, ἄχρι τοῦ θαυμάζειν καὶ ζηλοῦν αὐτάς, εἰς τὸ μιμεῖσθαι γίνονται. Ταύτην δὲ βίβλον ὁ λαμβάνων τὰς μὲν περὶ τοῦ Σωτῆρος προφητείας συνήθως ἐν ταῖς ἄλλαις Γραφαῖς θαυμάζων καὶ προσκυνῶν διεξέρχεται, τοὺς δὲ ἑτέρους ψαλμοὺς ὡς ἰδίου ὄντας λόγους ἀναγινώσκει· καὶ ὁ ἀκούων δὲ ὡς αὐτὸς λέγων κατανύσσεται, καὶ συνδιατίθεται τοῖς τῶν ῥαῖδων ῥήμασιν, ὡς ἰδίων ὄντων αὐτοῦ. Σαφηνείας δὲ χάριν οὐκ ὀκνητέον, κατὰ τὸν μακάριον Ἀπόστολον, ἐπαναλαβόντα τὸ αὐτὸ λέγειν. Πλεῖστοι λόγοι τῶν πατριαρχῶν εἰσι, καὶ ἴδιοι παρ' αὐτῶν εἰρημένοι· καὶ Μωϋσῆς ἐλάλει, ὁ δὲ Θεὸς ἀπεκρίνατο· Ἡλίας τε καὶ Ἐλισσαῖος ἐπὶ τὸ Καρμῆλιον ὄρος καθήμενοι ἐπεκαλοῦντο τὸν

trebuie să facem; află de asemenea profeții ce nu fac decât să prevestescă venirea Mântuitorului; iar dând atenție descrierilor istorice ne familiarizăm cu faptele regilor și ale sfinților. Însă în Psaltire, în afara acestor lucruri, cel ce ascultă înțelege și cunoaște trăirile sufletului său și, după ce a cunoscut pasiunile care l-au făcut să sufere și l-au ținut prizonier, mai poate învăța din această carte o idee referitor la ceea ce el trebuie să spună. Astfel nu se mulțumește doar să asculte, ci învață și ceea ce trebuie să spună și să facă pentru a elimina răul. În alte cărți, de asemenea, există discursuri ce interzic răul, însă în Psaltire ne este oferit un model pentru a ști cum trebuie să ne îndepărtăm de rău. Suntem îndemnați, de pildă, la penitență. A face penitență înseamnă a înceta să păcătuiim. Aici ni se spune cum trebuie să facem penitență și ceea ce trebuie spus pentru a se căi. Sfântul Paul spuse: *Necazul produce în suflet răbdarea, răbdarea încercarea, încercarea speranța și speranța nu decepționează* (Rm 5,3-5). Tot în psalmi ni se spune cum trebuie să suportăm necazurile și ceea ce trebuie să spunem în timpul și după necazuri, în ce fel fiecare este pus la încercare și care sunt cuvintele celui care speră în Domnul. Din nou ne este dată porunca de a mulțumi în toate lucrurile, însă Psalmii spun de asemenea și ceea ce trebuie să spunem când mulțumim. Apoi, printre altele mai putem auzi: Cel care dorește să trăiască în credință va fi persecutat (II Tim 3,12). Din Psalmi putem învăța și ceea ce trebuie să spună cei care suferă persecuție și ce fel de cuvinte să înalțe către Dumnezeu înaintea persecuției și atunci când au scăpat. Scriptura ne îndeamnă să-l binecuvântăm pe Domnul și să-l celebrăm, însă în Psalmi ni se explică în ce fel trebuie să-l laudăm pe Domnul și ce fel de cuvinte trebuie să folosim pentru a-l celebra așa cum se cuvine. Cu certitudine, Psaltirea conține cântarea divină ce convine sentimentelor sufletului și situației noastre prezente.

Mai există încă un lucru minunat în Psalmi.

Κύριον, καὶ ἀεὶ ἔλεγον· Ζῆ Κύριος, ᾧ παρέστην ἐνώπιον αὐτοῦ σήμερον. Οἱ τε τῶν ἄλλων ἀγίων προφητῶν λόγοι προηγούμενοι μὲν εἰσιν οἱ περὶ τοῦ Σωτῆρος· ἔπειτα δὲ καὶ πλεῖστοι γεγόνασι τοῖς τε ἔθνεσι καὶ τῷ Ἰσραήλ. Καὶ ὅμως οὐδεὶς οὔτε τῶν πατριαρχῶν λόγους ὡς ἰδίους ἂν ποτε εἴποι, οὔτε τολμήσοι τις μιμήσασθαι καὶ εἰπεῖν τὰ Μωϋσέως ἴδια ῥήματα, οὐδὲ τοῦ Ἀβραὰμ περὶ τοῦ οἰκογενοῦς καὶ τοῦ Ἰσμαήλ καὶ τὰ περὶ τοῦ μεγάλου Ἰσαὰκ, κἂν ἡ αὐτῆ χρεία τινὰ καὶ ἀνάγκη καταλάβῃ, τολμήσας ἂν τις ὡς ἴδια εἴποι. Ἄν δὲ καὶ συμπάσῃ τις τοῖς πάσχουσι, καὶ πόθον ποτὲ λάβῃ τοῦ κρείττονος, οὔποτ' ἂν εἴποι ὡς Μωϋσῆς·

(24) Ἐμφάνισόν μοι σεαυτόν· ἢ πάλιν· Εἰ μὲν ἀφῆς αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν, ἄφες· εἰ δὲ μὴ ἀφῆς, ἐξάλειψόν με ἐκ τῆς βίβλου σου, ἧς ἔγραψας. Ἀλλ' οὐδὲ, τὰς τῶν προφητῶν τις λαμβάνων ὡς ἴδια ῥήματα, μέμψαιτό τις ἢ ἐπαινέσειε τούτοις τὰ ὅμοια πράξαντας, οἷς ἐμέμψαντο καὶ ἐπήνεσαν ἐκεῖνοι· οὐδὲ τὸ, Ζῆ Κύριος, ᾧ παρέστην ἐνώπιον αὐτοῦ σήμερον, μιμήσῃται ἂν τις εἰπεῖν ὡς ἴδιον λόγον. Καὶ γὰρ καὶ ὁ ἐντυγχάνων ταῖς βίβλοις φανερός ἐστι μὴ ὡς ἰδίους, ἀλλὰ τῶν ἀγίων καὶ τῶν δι' αὐτῶν δηλουμένων λέγων τοὺς λόγους. Τοὺς δὲ γε Ψαλμοὺς, τὸ παράδοξον, μετὰ τὰς περὶ τοῦ Σωτῆρος καὶ τῶν ἐθνῶν προφητείας ὁ λέγων τὰ ἄλλα ὡς ἴδια ῥήματα λαλῶν ἐστι, καὶ ὡς περὶ αὐτοῦ γραφέντας αὐτοὺς ἕκαστος ψάλλει, καὶ οὐχ ὡς ἑτέρου λέγοντος ἢ περὶ ἑτέρου σημαίνοντος δέχεται, καὶ διεξέρχεται· ἀλλ' ὡς αὐτὸς περὶ αὐτοῦ λαλῶν διατίθεται· καὶ οἷά ἐστι τὰ λεγόμενα, ταῦτα ὡς αὐτὸς πράξας καὶ ἐξ ἑαυτοῦ λαλῶν ἀναφέρει τῷ Θεῷ. Οὐ γὰρ ὡς τὰ τῶν πατριαρχῶν ῥήματα, καὶ Μωϋσέως, καὶ τῶν ἄλλων προφητῶν, εὐλαβηθήσεται καὶ ταῦτα· ἀλλὰ καὶ μάλιστα ὡς ἴδια καὶ περὶ ἑαυτοῦ γραφέντα θαρσεῖ λέγων ὁ ψάλλων ταῦτα. Τὸν γὰρ φυλάξαντα τὴν ἐντολήν, καὶ παραβάντα ταύτην, τὴν τε ἐκατέρου πράξιν περιέχουσιν οἱ Ψαλμοί. Ἀνάγκη δὲ πάντα ἄνθρωπον ἐν τούτοις συνέχεσθαι, καὶ ἢ ὡς φυλάξαντα τὴν ἐντολήν, ἢ ὡς παραβάντα ταύτην, λέγειν τοὺς περὶ ἐκάστου γεγραμμένους λόγους. Καὶ μοι δοκεῖ τῷ ψάλλοντι γίνεσθαι τούτους ὥσπερ εἴσοπτρον, εἰς τὸ κατανοεῖν καὶ αὐτὸν ἐν αὐτοῖς καὶ τὰ τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς κινήματα, καὶ οὕτως

Citind celelalte cărți sfinte, unde sfinții spun, referindu-se la o situație precisă legată de circumstanțele celui care a scris-o, cel ce ascultă se simte străin povestirii despre care este vorba, astfel încât faptele amintite stârnesc în noi doar admirația sau dorința de a le imita. Cel ce ia Psaltirea, dimpotrivă, se familiarizează cu profețiile referitoare la Mântuitorul, ca și în celelalte Scripturi, plin de admirație și de venerație, însă citește Psalmii ca și cum s-ar referi la el. Ascultătorul, ca și cititorul, simte remușcare și își acordă sentimentele la cuvintele cântărilor ca și cum ar fi ale sale. Pentru a fi mai explicit, nu ezit să repet același lucruri, cum o făcea fericitul Apostol (Gal 1,9). Majoritatea cuvintelor Scripturii este a Patriarhilor. Moise vorbea și Dumnezeu răspundea; Ilie și Elizeu, fiind pe muntele Carmel, se rugau Domnului și spuneau deseori: *Viu este Domnul înaintea căruia mă țin astăzi!* (I Regi 17,1). Cuvintele celorlalți profeți se referă în primul rând la Mântuitorul, multe altele la popoare și la Israel. Totuși, nimeni nu ar spune cuvintele Patriarhilor ca și cum i-ar aparține, nici n-ar îndrăzni să imite sau să repete cuvintele lui Moise, sau cele ale lui Abrham asupra slujitorului său, sau asupra lui Ismael, sau asupra marelui Isac; nici chiar în caz de necesitate, nimeni nu ar îndrăzni să spună asemenea cuvinte ca fiind sieși. Chiar și cineva care compătimentește cu cei suferinzi și dorindu-le ceea ce est mai bun nu ar spune niciodată precum Moise: *Arată-te mie* (Ex 33,13), sau iarăși: *Dacă le ierți păcatul acesta, iartă-i, dacă nu-i ierți, șterge-mă din cartea ta, pe care tu ai scris-o* (Ex 32,32). Nimeni nu va îndrăzni să recurgă la cuvintele Preofeților pentru a blestema sau pentru a lauda pe cei care săvârșesc fapte vrednice de blestem sau de laudă. Nimeni nu poate spune: *Viu este Domnul înaintea căruia mă țin astăzi*, imitând și făcându-și sieși aceste cuvinte. Într-adevăr, cine ia aceste cărți în mâini vede clar că acele cuvinte sunt de citit, nu ca și cum ar fi personale, ci ca aparținând sfinților și lucrurilor despre care se vorbește. Cât despre Psalmi, dimpotrivă, este

αἰσθόμενον ἀπαγγέλλειν αὐτούς. Καὶ γὰρ καὶ ὁ ἀκούων τοῦ ἀναγινώσκοντος ὡς περὶ αὐτοῦ λεγομένην τὴν ᾠδὴν καταδέχεται· καὶ ἡ ἐλεγχόμενος ὑπὸ τοῦ συνειδότος κατανογεῖς μετανοήσει, ἡ περὶ τῆς εἰς Θεὸν ἐλπίδος ἀκούων καὶ τῆς εἰς τοὺς πιστεύοντας γινομένης ἀντιλήψεως, ὡς εἰς αὐτὸν γενομένης τοιαύτης χάριτος ἀγαλλιᾶται, καὶ εὐχαριστεῖν ἄρχεται τῷ Θεῷ. Ὅτε γοῦν τὸν τρίτον ψάλλει τις εἰς τὰς ἰδίας θλίψεις συνορῶν, ὡς αὐτοῦ εἶναι νομίζει τὰ ἐν τῷ ψαλμῷ ῥήματα· καὶ τότε τὸν ια' καὶ τὸν ις' ὡς εἰς τὴν ἰδίαν πεποιθησιν καὶ προσευχὴν ἐστὶν ἀπαγγέλλων· καὶ τὸν μὲν ν' ψαλμὸν ὡς αὐτὸς ἐστὶ τὰ ἴδια τῆς μετανοίας ἑαυτοῦ λέγων ῥήματα· τὸν δὲ νγ', καὶ τὸν νε', καὶ τὸν νς', καὶ τὸν ρμα', ὅτε ψάλλει τις, οὐχ ὡς ἄλλου διωκομένου, ἀλλ' ὡς ὢν ὁ πάσχων συνδιατίθεται, καὶ ἄδει τῷ Κυρίῳ ὡς ἰδίους τοὺς λόγους τούτους. Καὶ ὅλως οὕτως ἕκαστος ψαλμὸς παρὰ τοῦ Πνεύματος εἴρηται τε καὶ συντέτακται, ὡς ἐν αὐτοῖς, καθὰ πρότερον εἴρηται, τὰ κινήματα τῆς ψυχῆς ἡμῶν κατανοεῖσθαι, καὶ πάντα αὐτοὺς ὡς περὶ ἡμῶν εἴρησθαι, καὶ εἶναι ἡμῶν αὐτοὺς ὡς ἰδίους λόγους, εἰς ἀνάμνησιν τῶν ἐν ἡμῖν κινήματων καὶ διόρθωσιν τῆς ἡμῶν πολιτείας. Ἄ γὰρ οἱ ψάλλοντες εἰρήκασι, ταῦτα καὶ ἡμῶν δύνανται τύποι καὶ χαρακτήρες εἶναι. Αὕτη δὲ πάλιν τοῦ Σωτήρος ἐστὶν ἡ χάρις· ἄνθρωπος γὰρ δι' ἡμᾶς γενόμενος, τὸ μὲν σῶμα τὸ ἴδιον ὑπὲρ ἡμῶν προσήνεγκεν εἰς θάνατον, ἵνα πάντα ἀπαλλάξῃ τοῦ θανάτου· τὴν δὲ οὐράνιον καὶ εὐάρεστον

(25) ἑαυτοῦ πολιτείαν δεῖξαι θέλων ἡμῖν, ἐν ἑαυτῷ ταύτην ἐτύπωσεν, ὑπὲρ τοῦ μηκέτι τινὰς εὐχερῶς ἀπατᾶσθαι παρὰ τοῦ ἐχθροῦ, ἔχοντας ἐνέχυρον πρὸς ἀσφάλειαν, τὴν παρ' αὐτοῦ γενομένην ὑπὲρ ἡμῶν κατὰ τοῦ διαβόλου νίκην. Διὰ τοῦτο γοῦν οὐ μόνον ἐδίδαξεν, ἀλλὰ καὶ πεποίηκεν ἃ ἐδίδαξεν, ἵνα ἕκαστος ἀκούῃ μὲν αὐτοῦ λαλοῦντος, ὡς ἐν εἰκόνι δὲ βλέπων λαμβάνῃ παρ' αὐτοῦ τὸ παράδειγμα τοῦ ποιεῖν, ἀκούων· *Μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πραῦς εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ.* Τελειοτέραν δὲ καὶ εἰς ἀρετὴν διδασκαλίαν οὐκ ἄν τις εὔροι, ἢ ὁ Κύριος ἐτύπωσεν ἐν ἑαυτῷ. Εἴτε γὰρ ἀνεξικακίαν, εἴτε φιλανθρωπίαν, εἴτε

extraordinar faptul că, exceptând referințele la Mântuitorul sau la profețiile referitoare la națiuni, celelalte cuvinte sunt ca și cum ar fi proprii cititorului, fiecare le cântă ca și cum ar fi fost scrise pentru el și le primește și le citește, cu ca și cum ar fi spuse de altcineva sau referindu-se la un altul. Dispozițiile sale interioare sunt precum ale aceluia care vorbește despre sine însuși. Ceea ce el citește îl poziționează înaintea lui Dumnezeu ca și cum el însuși ar fi făcut și spus aceste lucruri. Asemenea cuvinte nu-i inspiră nici o teamă, precum cele ale Patriarhilor, ale lui Moise, ale celorlalți Profeți, ci îndrăznește să le rostească, mai degrabă, ca fiind sieși, scrie pentru a vorbi despre el și se încurajează pentru a le spune sau a le cânta. Fie că am păstrat sau încălcat preceptele, Psalmii, într-adevăr, se aplică în ambele situații. Ori, orice persoană care se află inevitabil fie în una, fie în cealaltă situație, păstrător al Legii sau transgresor, poate spune cuvintele scrise pentru fiecare.

Am impresia că pentru cântăreți Psalmii sunt ca o oglindă în care se privesc pe ei înșiși cu trăirile sufletești și trebuie să le cânte plini de asemenea sentimente. Chiar și ascultătorul primește cântul ca și cum ar fi pentru el. Convins în conștiința sa și confuz, se va converti, auzind vorbindu-se despre speranța în Dumnezeu și despre protecția dată celor ce cred, și se va bucura pentru harul primit și va începe să-i mulțumească lui Dumnezeu. Dacă cineva cântă Psalmul 3, meditănd asupra propriilor sale necazuri, își poate aplica sieși cuvintele psalmului; atunci va citi Psalmii 11 și 16 pentru a spune încrederea lui în Dumnezeu și rugăciunea sa; și Psalmul 50 ca și cum aceste cuvinte de penitență ar fi ale sale. Iar Psalmii 53, 100 și 41 exprimă sentimentele sale, nu asupra cuiva pe care-l compătimește, ci asupra propriilor sale suferințe. Sunt cuvinte pe care el le cântă Domnului. Astfel orice Psalm este spus și orânduit de Duhul Sfânt astfel încât să înțelegem, după cum am spus mai devreme, trăirile sufletului nostru și să ne ajute să spunem fiecare psalm ca și cum ar fi vorba

ἀγαθότητα, εἴτε ἀνδρίαν, εἴτε ἔλεημοσύνην, εἴτε δικαιοσύνην, πάντα ἐν αὐτῷ τις εὕρησει γενόμενα, ὥστε μηδὲν εἰς ἀρετὴν λείπειν τῷ κατανοοῦντι τὸν ἀνθρώπινον βίον τοῦτον. Τοῦτο γὰρ ὁ Παῦλος εἰδὼς ἔλεγε· *Μιμηταί μου γίνεσθε, καθὼς καὶ γὰρ Χριστοῦ*. Οἱ μὲν παρ' Ἑλλήσι νομοθεταὶ ἄχρι τοῦ λέγειν ἔχουσι τὴν χάριν· ὁ δὲ Κύριος, ὡς ἀληθῶς Κύριος ὢν τοῦ παντός, καὶ κηδόμενος ὢν εἰργάσατο, οὐ μόνον νομοθετεῖ, ἀλλὰ καὶ τύπον ἑαυτὸν δέδωκεν, εἰς τὸ εἰδέναι τοὺς βουλομένους τὴν τοῦ ποιεῖν δύναμιν. Διὰ τοῦτο γοῦν καὶ πρὸ τῆς εἰς ἡμᾶς αὐτοῦ ἐπιδημίας ἐνήχησε καὶ ἐν τοῖς ψάλλουσι τοῦτο, ἵν' ὡσπερ ἐν αὐτῷ τὸν ἐπίγειον καὶ οὐράνιον ἄνθρωπον τυπῶν ἔδειξεν, οὕτω καὶ ἐκ τῶν Ψαλμῶν τὰ κινήματα καὶ τὰς διαθέσεις τῶν ψυχῶν ὁ βουλούμενος καταμαθεῖν δύνηται, εὐρίσκων ἐν αὐτοῖς καὶ τὴν ἐκάστου κινήματος θεραπείαν τε καὶ διόρθωσιν. Εἰ γὰρ δεῖ καὶ πιθανώτερον εἰπεῖν, πᾶσα μὲν ἡ θεία Γραφή διδάσκαλός ἐστιν ἀρετῆς καὶ πίστεως ἀληθοῦς· ἡ δὲ γε βίβλος τῶν Ψαλμῶν ἔχει καὶ τὴν εἰκόνα πως τῆς διαγωγῆς τῶν ψυχῶν. Ὡς γὰρ ὁ εἰσερχόμενος πρὸς βασιλεία τυποῦται καὶ τῷ σχήματι καὶ τοῖς ῥήμασιν, ἵνα μὴ, παρὰ ταῦτα λέγων, ὡς ἀπαίδευτος ἐκβληθῆ· οὕτως ἡ θεία βίβλος τὸν ἐπ' ἀρετὴν τρέχοντα καὶ βουλόμενον κατανοῆσαι τὴν τοῦ Σωτῆρος ἐν σώματι πολιτείαν ὑπομνήσκει πρῶτον διὰ τῆς ἀναγνώσεως τὰ κινήματα τῆς ψυχῆς, καὶ οὕτω λοιπὸν τυποὶ καὶ διδάσκει τοὺς ἐντυγχάνοντας τοῖς τοιοῦτοις λόγοις. Εἰσὶ μὲν οὖν, ἵνα τοῦτο πρῶτόν τις τῆς βίβλου παρατηρήσῃται, οἱ μὲν ἐν διηγήματι λεγόμενοι, οἱ δὲ ἐν παραινήσει, οἱ δὲ ἐν προφητεία, οἱ δὲ ὡς ἐν εὐχῇ, οἱ δὲ ἐν ἐξομολογήσει. Καὶ εἰσὶ μὲν οἱ ἐν διηγήματι ιη', μγ', μη', μθ', οβ', ος', οζ', πη', ρς', ριγ', ρκς', ρλς'. Οἱ δὲ ὡς ἐν εὐχῇ, ις', ξζ', πθ', ρα' ρλα', ρμα'. Οἱ δὲ ὡς ἐν ἐντυχία καὶ εὐχῇ καὶ δεήσει ε', ζ', ζ', ια', ιβ', ιε', κδ', κζ', λ', λδ', λζ', μβ', νγ', νδ', νε', νς', νη', νθ', ξ', ξγ', πβ', πε', πζ', ρλζ', ρλθ', ρμβ'. Καὶ ὁ μὲν ὡς ἐν ἐντυχία καὶ εὐχαριστία ρλη'. Οἱ δὲ ὡς ἐν ἐντυχία μόνη γ', κε', ξη', ξθ', ο', ογ', οη', οθ', ρη', ρκβ', ρκθ', ρλ'.

(28) Καὶ οἱ μὲν ἐν ἐξομολογήσει θ', οδ', ζα', ρδ',

despre noi, ca și cum ar fi propriile noastre cuvinte pentru a ne reaminti sentimentele noastre și a îndrepta felul nostru de a trăi. Căci, ceea ce spune psalmistul poate fi un model și un exemplu pentru noi.

Pretutindeni în Psaltire este vorba despre harul Mântuitorului: devenit om din cauza noastră, el a oferit trupul său morții pentru noi spre a ne elibera pe toți din moarte. Însă voind să ne arate modul său ceresc și perfect de a trăi, ne-a dat un exemplu în el însuși pentru ca noi să nu mai fim atât de ușor înșelați de dușmani, deoarece avem o garanție pentru securitatea noastră, victoria lui asupra demonului. De aceea, el nu ne-a învățat doar, ci a făcut el însuși ceea ce ne-a învățat pentru ca fiecare, ascultându-l vorbind și privindu-l, ca și cum privim o imagine, să primească de la el exemplul despre ceea ce trebuie să facem ascultând: *Învățați de la mine, căci sunt blând și smerit cu inima* (Mt 11,29). Nu am putea afla o învățătură mai perfectă a virtuții decât cea pe care Domnul ne-a arătat-o în el însuși: rezistență, milostivire, bunătate, curaj, caritate, dreptate. Vom afla totul în el astfel încât cel ce a cunoscut viața aceasta umană nu-i lipsește nimic pentru a ști ceea ce este virtutea. Paul știa bine când spunea: Fiți imitatorii mei, după cum eu sunt al lui Christos (I Cor 11,1). La greci, legislatorii au mai ales darul cuvântului, pe când Domnul tuturor lucrurilor ce se îngrijește de toate lucrările sale, nu dă doar Legea, ci se oferă pe sine însuși ca modelul omului pământesc și ceresc, astfel încât fiecare să poată învăța din Psalmi trăirile și sentimentele sufletului său și să învețe cum să le vindece și să le corecteze.

Dacă trebuie să mă exprim cu și mai multă claritate, întreaga Scriptură divină este învățătoare de virtute și de credință adevărată, însă Psaltirea ne oferă în plus imaginea stării sufletești. Cine se prezintă înaintea unui rege își verifică mai întâi propria ținută și propriile cuvinte pentru a nu fi considerat ca unul ce este rău educat. Tot astfel, cel ce aleargă pentru a câștiga virtutea și dorește să cunoască trăirea

ρε', ρς', ρζ', ρί', ριζ', ρλε', ρλζ'. Οί δὲ συμπελεγμένην ἔχοντες ἐξομολόγησιν καὶ διήγησιν θ', οδ', ρε', ρς', ριζ', ρλζ'. Ὁ δὲ συμπελεγμένην ἔχων ἐξομολόγησιν καὶ διήγησιν μετὰ αἰνέσεως ρί'. Καὶ ὁ μὲν ἐν παραινέσει ἐστὶ λς'. Οί δὲ ἐν προφητεία κ', κα', μδ', μς', οε'. Καὶ ἀπαγγελτικὸς μὲν μετὰ προφητείας ρθ'. Προτρεπτικοὶ δὲ καὶ ὡς παρακελευόμενοι εἰσι κη', λβ', π', ζδ', ζε', ζς', ζζ', ρβ', ργ', ριγ'. Προτρεπτικὸς δὲ μετὰ ἄσματος ἐλέχθη ρμθ'. Καὶ οἱ μὲν διαγράφοντες τὸν ἐνάρετον βίον εἰσὶ ρδ', ρια', ρη', ρκδ', ρλβ'. Οἱ δὲ αἶνον ἀπαγγέλλοντες οὗτοί εἰσιν ζ', ριβ', ρις', ρλδ', ρμδ', ρμε', ρμς', ρμη', ρν' Καὶ οἱ μὲν εὐχαριστικοὶ εἰσιν η', θ', ις', λγ', με', ξβ', ος', πδ', ριδ', ριε', ρκ', ρκα', ρκγ', ρκε', ρκη', ρμγ'. Οἱ δὲ μακαρισμὸν ἀναφωνοῦντές εἰσιν α', λα', μ', ρη', ρκζ'. Καὶ ἄλλος ἐπιδεικτικὸς προθυμίας μετ' ᾠδῆς ρζ'. Καὶ ὁ μὲν προτρεπτικὸς εἰς ἀνδρίαν ἐστὶ π'. Οἱ δὲ κατηγορικοὶ τῶν ἀσεβῶν καὶ παρανόμων εἰσὶ β', ιγ', λε', να', νβ'. Καὶ ὁ μὲν ἐπικλήσεως ἐστὶ δ'. Οἱ δὲ ἐπευκτικὰ ἀπαγγέλλουσιν, ὡς ιθ' καὶ ξγ'. Καὶ οἱ μὲν καυχίσεως τῆς ἐν Κυρίῳ ἀπαγγέλλοντες λόγους εἰσὶ κβ' καὶ κς', λη', λθ', μα', ξα', οε', πγ', ζς', ζη', ρνα'. Οἱ δὲ ἐντρεπτικοὶ εἰσὶ νς', πα'. Καὶ οἱ μὲν ὕμνου ῥήματα λέγουσι μς', ξδ'. Ὁ δὲ ἀλαλαγμοῦ καὶ περὶ ἀναστάσεως ξε'. Καὶ ἕτερος ἀλαλαγμοῦ μόνον ῥήματα λέγει ζθ'. Τοιαύτης οὖν τῆς διατάξεως οὐσης τῶν Ψαλμῶν, ἔστι λοιπὸν δυνατὸν τοὺς ἐντυγχάνοντας εὐρεῖν ἐν ἐκάστῳ, καθὰ προεῖπον, τὰ κινήματα καὶ τὴν κατάστασιν τῆς ἰδίας ψυχῆς, οὕτως τε περὶ ἐκάστου τὸν τύπον καὶ τὴν διδασκαλίαν· καὶ τίνα μὲν λέγων ἀρέσκειν δύναται τῷ Κυρίῳ, διὰ ποίων δὲ ῥημάτων ἑαυτὸν διορθοῦσθαι δύναται, καὶ εὐχαριστεῖν τῷ Κυρίῳ, ὑπὲρ τοῦ μὴ εἰς ἀσέβειαν ἐκπίπτειν τὸν παρὰ τοιαῦτα λέγοντα. Οὐ γὰρ μόνον περὶ τῶν ἔργων, ἀλλὰ καὶ περὶ ἀργοῦ ῥήματος ἀποδοῦναι λόγον ἔχομεν τῷ Κριτῇ. Ἄν τε τοίνυν μακαρίσαι τινὰ θελήσης, ἔχεις πῶς δεῖ, καὶ ἐπὶ τίνι, καὶ τίνα δεῖ λέγειν, τόν τε α' καὶ τὸν λα', καὶ μ', καὶ ρια', καὶ

Μântuitorului din timpul vieții sale în trup, cartea divină amintește mai întâi, cu citirea Psalmilor, care sunt trăirile sufletului apoi îl formează și îl instruieste despre tot ceea ce conțin aceste cuvinte. Astfel deci, prima observație ce trebuie făcută este aceea de a privi Psaltirea unde se află descrieri cu un caracter istoric, altele cu un caracter de rugă, altele cu un caracter profetic, și altele au o formă de rugăminte sau de mărturisire de laudă.

Caracterul istoric îl întâlnim la Psalmii 18 ; 43 ; 48 ; 49 ; 72 ; 76 ; 88 ; 89 ; 106 ; 113 ; 126 ; 136. Psalmii 5 ; 6 ; 7 ; 11 ; 12 ; 15 ; 16 ; 24 ; 27 ; 30 ; 34 ; 37 ; 42 ; 53 ; 54 ; 55 ; 56 ; 58 ; 59 ; 60 ; 63 ; 67 ; ; 82 ; 85 ; 87 ; 89 ; 101 ; 131 ; 139 ; 141 ; 142 sunt dialoguri, dorințe și rugăciuni. Psalmul 138 este ca un dialog și o mulțumire. Ca niște dialoguri sunt mai ales Psalmii 3 ; 25 ; 68 ; 69 ; 70 ; 75 ; 78 ; 79 ; 108 ; 122 ; 129 ; 130. Sub formă de mărturisire de laudă sunt psalmii 9 ; 74 ; 91 ; 104 ; 105 ; 106 ; 107 ; 110 ; 117 ; 135 ; 137. Psalmii care înalță în același timp mărturisire de laudă și povestiri sunt 9 ; 74 ; 91 ; 105 ; 106 ; 117 ; 137. Psalmul 110 unește în același timp lauda și povestirea cu celebrarea. Psalmul 36 este rugăciune de stăruință. Psalmii 20 ; 21 ; 44 ; 46 ; 75 au un caracter profetic. Psalmul 109 întrunește în el vestirea și profeția. Psalmii 28 ; 32 ; 80 ; 94 ; 96 ; 97 ; 102 ; 103 ; 113 au un caracter de convingere și de îndemn. Psalmul 149 este sub forma de îndemn spre cântare. Psalmii 104 ; 111 ; 118 ; 124 ; 132 descriu viața după virtute. Psalmii 90 ; 112 ; 116 ; 134 ; 144 ; 145 ; 146 ; 148 ; 150 sunt imnuri de laudă. Iar psalmii 8 ; 9 ; 17 ; 33 ; 45 ; 62 ; 76 ; 84 ; 114 ; 115 ; 120 ; 121 ; 123 ; 125 ; 128 ; 143 sunt imnuri de mulțumire. Psalmii 1 ; 31 ; 40 ; 118 ; 127 vestesc fericirea. Un altul, psalmul 107, dezvăluie bunăvoința celui ce se roagă prin cântare. Psalmul 80 îndeamnă la curaj. Mai există și Psalmi care îi ceartă pe necredincioși și pe cei nedrepți, Psalmii 2 ; 13 ; 35 ; 51 ; 52. Psalmul 4 este o invocare. Psalmii 19 și 63 sunt rugăciuni

ριή, καὶ ρκζ'· ἄν τε μέμψασθαι τὴν Ἰουδαίων κατὰ τοῦ Σωτῆρος ἐπιβουλὴν, ἔχεις τὴν δευτέραν ᾠδὴν. Ἄν δὲ διώκη παρὰ τῶν ἰδίων, καὶ πολλοὺς ἔχῃς τοὺς ἐπαναστάντας κατὰ σοῦ, λέγε τὸν γ' ψαλμόν. Εἰ δὲ οὕτως θλιβόμενος ἐπεκαλέσω τὸν Κύριον, καὶ εἰσακουσθεὶς θέλεις εὐχαριστεῖν, ψάλλε τὸν τέταρτον, καὶ οδ', καὶ ριδ'. Καὶ ἔάν, ἔτι τοὺς πονηρευομένους βλέπων ἐνεδρεῦν θέλοντας, ἐνωτίζεσθαί σου θέλῃς τὴν εὐχὴν, ὀρθρίζων τὸ πρωὶ ψάλλε τὸν ε'.

(29) Αἰσθόμενος δὲ ἀπειλῆς τοῦ Κυρίου, ἔάν διὰ τοῦτο ταραττόμενον σεαυτὸν βλέπῃς, δύνασαι λέγειν τὸν ζ' καὶ τὸν λζ'. Ἐάν δὲ καὶ βουλευόνται τινες κατὰ σοῦ, ὡς ὁ Ἀχιτόφελ κατὰ τοῦ Δαβίδ, καὶ τοῦτὸ σοὶ τις ἀπαγγεῖλη, ψάλλε τὸν ζ', καὶ θάρσει τῷ ῥουμένῳ σε Θεῷ. Βλέπων δὲ τὴν πανταχοῦ χάριν τοῦ Σωτῆρος ἐκτεταμένην, καὶ σωθὲν τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, ἐάν προσφωνεῖν θέλῃς τῷ Κυρίῳ, ψάλλε τὸν η'. Ἀλλὰ πάλιν ἄσαι θέλεις ἐπιλήνιον, εὐχαριστῶν τῷ Κυρίῳ, ἔχεις αὐτὸν πάλιν τὸν η' καὶ τὸν πγ'. Ἐπὶ δὲ τῷ κατηγοῖσθαι τὸν ἐχθρὸν καὶ σεσῶσθαι τὴν κτίσιν, μὴ καυχώμενος ἐπὶ σαυτῷ, ἀλλὰ εἰδὼς τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ τοῦτοκατορθώσαντα, λέγε τὸν εἰς αὐτὸν εἰρημένον θ' ψαλμόν. Καὶ ἔάν λίαν σέ τις ταρασσῇ ἐθέλη, ἔχε σὺ τὴν πεποιθήσιν εἰς τὸν Κύριον, καὶ ψάλλε τὸν ι'. Ὅταν δὲ τὴν τῶν πολλῶν ὑπερηφανίαν ἴδῃς καὶ πλεονάζουσιν τὴν κακίαν, ὥστε μηδὲν ὅσιον ἐπ' ἀνθρώποις γενέσθαι, κατάφυγε σὺ ἐπὶ τὸν Κύριον, καὶ λέγε τὸν ια'. Ἐγχρονιζούσης δὲ τῆς παρὰ τῶν ἐχθρῶν ἐπιβουλῆς, μὴ ὀλιγώρει ὡς ἐπιλησθεὶς παρὰ τῷ Θεῷ, ἀλλὰ παρακάλει τὸν Κύριον ἄδων τὸν ιβ'. Ἐπειδὴν βλασφημούντων τινῶν κατὰ τῆς Προνοίας ἀκούσης, μὴ κοινώνει μὲν αὐτῶν τῇ ἀσεβείᾳ, ἐντυγχάνων δὲ τῷ Θεῷ, λέγε τὸν ιγ' καὶ ιδ'. Καὶ λοιπὸν ἔάν θέλῃς μαθεῖν ὁποῖός ἐστι τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν ὁ πολίτης, ψάλλε τὸν ιδ'. Προσευχῆς σοι χρεῖα διὰ τοὺς ἀνθεστηκότας σοι καὶ περιέχοντάς σου τὴν ψυχὴν, ἄδε τὸν ις', καὶ τὸν

de implorare. Psalmii 22 ; 26 ; 38 ; 39 ; 41 ; 61 ; 75 ; 83 ; 96 ; 98 ; 151² conțin cuvinte de jubilație în Domnul. Psalmii 57 și 81 stârnesc emoția. Psalmii 47 și 64 sunt poeme ce conțin cuvinte de bucurie. Psalmul 65 este un cântec de jubilație și de înviere și un altul, Psalmul 99 conține doar cuvinte de jubilație.

Deci, deoarece Psalmii sunt dispuși în această ordine, este posibil ca în fiecare, după cum am spus deja, sentimentele și trăirile interioare ale sufletului nostru să fie un model și o învățătură pentru fiecare. Se mai întâmplă de asemenea că folosind aceste cuvinte în rugăciune să fim plăcuți Domnului. Cu aceste cuvinte este posibil să ne corectăm și să mulțumim pentru că nu am căzut, după cum spun unii în Psalmi, în necredință. Într-adevăr, va trebui să dăm socoteală, nu doar de fiecare faptă, ci și de fiecare cuvânt înaintea Judecătorului (Mt 12,36). Deci, dacă dorești să-l proclami fericit pe cineva, ai deja cuvintele la îndemână pentru a o face, de asemenea cunoști și pentru care motive și ce trebuie spus, după exemplul Psalmilor 1; 31; 40; 111; 118 și 127. Dacă dorești să critici invențiile evreilor împotriva Mântitorului tu ai Psalmul 2. Dacă suferi persecuție din partea alor tăi și mulți se ridică împotriva ta, citește Psalmul 3. Dacă ești necăjit, te-ai rugat Domnului, și după ce ai fost ascultat, vrei să-i mulțumești, atunci recită Psalmii 4; 74 și 114. Iar dacă apoi, văzând că cei răi vor să-ți întindă o cursă, dorești ca rugăciunea să-ți fie ascultată, trezește-te de-diminează pentru a cânta Psalmul 5. Dacă ai simțit amenințarea Domnului, să te descurajezi, ci recită Psalmii 6 și 37. Dacă cineva dorește să se ridice împotriva ta, precum Așitopel împotriva lui David, și cineva vine să-ți dea de știre, atunci recită Psalmul 7 și încrede-te în Dumnezeu și el te va elibera.

Văzând deci harul Mântitorului difuzat pretutindeni și mântuirea firii umane, dorești să-ți înalți vocea către Domnul, cântă Psalmul

² Sfântul Atanasie folosește tradiția psalmilor din traducerea Septuagintei ce conține 151 de Psalmi, acesta din urmă având ca titlu : *De la David în momentul luptei împotriva lui Goliat*.

πε', καὶ τὸν πς', καὶ τὸν ρμ'. Ἀλλὰ θέλεις μαθεῖν, πῶς Μωϋσῆς προσηύξατο, ἔχεις τὸν πθ'. Ἀλλ' ἐσώθης ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν σου, καὶ ἐρύουσθης ἀπὸ τῶν διωκόντων σε, ἄδε καὶ σὺ τὸν ις' ψαλμόν. Θαυμάζεις τὴν τῆς κτίσεως τάξιν, καὶ τὴν εἰς αὐτὴν τῆς Προνοίας χάριν, τοῦ τε νόμου τὰ ἱερά προστάγματα, ψάλλε τὸν ιη' καὶ τὸν κγ'. Θλιβομένους δὲ ὄρων, παρακάλει τούτους, ἐπευχόμενος καὶ λέγων αὐτοῖς τὰ ἐν τῷ ιθ' ψαλμῷ ῥήματα. Ὁρᾷς σεαυτὸν ποιμαίνομενον καὶ εὐδοούμενον παρὰ τοῦ Κυρίου, χαίρων ἐπὶ τούτῳ ψάλλε τὸν κβ'. Οἱ ἐχθροὶ περὶ σέ, ἀλλὰ σὺ τὴν ψυχὴν ἐπαίρων πρὸς Θεὸν, λέγε τὸν κδ', καὶ ὄψει τούτους ἀμαρτάνοντας διακενής. Ἐπιμένουσιν οἱ ἐχθροὶ, οὐδὲν ἕτερον ἢ τὰς χεῖρας ἔχοντες αἱμάτων πλήρεις, καὶ ζητοῦντες ἐλκῦσαί σε καὶ ἀπολέσαι, μὴ δῶς ἀνθρώπῳ τὸ κρίμα (ὑποπτα γὰρ πάντα τὰ ἀνθρώπινα)· ἀλλὰ τὸν Θεὸν ἀξιῶν κριτὴν γενέσθαι (μόνος γὰρ αὐτὸς δίκαιος), λέγε τὰ ἐν τῷ κε', καὶ τὸν λδ', καὶ τὸν μβ'. Ἐὰν δὲ καὶ τραχύτερον ἐπίθωνται, καὶ πλῆθος ὡς παρεμβολαὶ γένωνται οἱ ἐχθροὶ, καταφρονοῦντες ὡς μήπω σου χρισθέντος, καὶ διὰ τοῦτο πολεμεῖν ἐθέλοντες· μὴ πτήξης, ἀλλ' ἄδε τὸν κς' ψαλμόν. Ἐπειδὴ δὲ ἀσθενής ἐστὶν ἡ φύσις τῶν ἀνθρώπων, ἐὰν πάλιν ἀναισχυντῶσιν οἱ ἐπιβουλεύοντες, ἵνα μὴ πρὸς ἐκείνους ἔχῃς τὴν σχολὴν, κράζε πρὸς τὸν Θεὸν, λέγων τὰ ἐν τῷ κς'. Καὶ ἐὰν θέλῃς εὐχαριστῶν μαθεῖν πῶς δεῖ προσφέρειν τῷ Κυρίῳ, νοητῶς νοῶν ψάλλε τὸν κη'. Καὶ λοιπὸν ἐγκαινίζων τὸν οἶκόν σου τὴν τε ψυχὴν τὴν τὸν Κύριον ὑποδεχομένην, καὶ τὸν σωματικὸν οἶκον, ἐν ᾧ σωματικῶς κατοικεῖς, εὐχαρίσται, καὶ λέγε τὸν τε κθ' καὶ τὸν ἐν τοῖς ἀναβαθμοῖς ρκς'.

(32) Ὅταν δὲ σαυτὸν διὰ τὴν ἀλήθειαν μισούμενον καὶ διωκόμενον παρὰ πάντων τῶν τε φίλων καὶ συγγενῶν βλέπῃς, μὴ τούτοις μηδὲ σαυτῷ κατανοῶν ὀλιγορήσης, μηδ', ἂν τοὺς γνωρίμους ἴδῃς ἀποστρεφόμενους σε, πτήξης, ἀλλ' ἐκστὰς ἀπὸ τούτων, καὶ σκοπῶν τὰ μέλλοντα, ψάλλε τὸν λ'. Τοὺς δὲ βαπτίζομένους καὶ λυτρουμένους ἀπὸ τῆς φθαρτῆς γενέσεως βλέπων, καὶ θαυμάζων τὴν τοῦ Θεοῦ φιλάνθρωπιαν, ἄδε εἰς

8. Dacă dorești să cânti cântul de sărbătoare pentru a-i mulțumi Domnului, ai la îndemână Psalmii 8 și 83. Pentru învingerea dușmanului și salvarea creației, fără a te mândri tu însuți, însă știind că aceasta este izbânda Fiului lui Dumnezeu, recită Psalmul 9 care se referă la acest lucru. Dacă cineva dorește să te provoace, ai încredere în Domnul și cântă Psalmul 19. Dacă vezi orgoliul multora și răul într-atât încât nu mai există fapte sfinte printre oameni, retrage-te în Domnul și citește Psalmul 11. Dușmanii continuă să-ți întindă curse? Nu te descuraja ca și cum Dumnezeu te-ar fi uitat, ci invocă-l pe Domnul cântând Psalmul 12. Văzându-i pe hulitorii împotriva Providenței, să nu te alături netrebniciei lor, ci roagă-te lui Dumnezeu recitând Psalmii 13 și 52. Iar dacă vrei să afli cine va fi cetățean al Împărăției cerurilor citește Psalmul 14.

Rugăciunea ta este o ocazie pentru adversarii care râvnesc după sufletul tău, atunci cântă Psalmii 16; 85; 87 și 140. Iar dacă vrei să afli cum se ruga Moise, ai la îndemâna ta Psalmul 89. Te-ai eliberat de dușmanii tăi, ai scăpat de cei care te persecută? Atunci cântă și tu Psalmul 17. Ești în admirație privind armonia creației și văzând providența care se manifestă în ea, admiri sfintele precepte ale Legii? Atunci cântă Psalmii 18 și 23. Văzându-i pe cei necăjiți mângâie-i rugându-te spunând cuvintele Psalmului 19. Dacă vezi că ești cârmuit și condus spre Domnul, bucură-te pentru aceasta cântând Psalmul 22. Dușmanii dau năvală peste tine? Atunci înalță-ți sufletul spre Dumnezeu, citește Psalmul 24 și-i vei vedea pe păcătoși nimiciți. Dușmanii te așteaptă, ei nu au altceva decât mâini pline de sânge, încercând să te nimicească? Să nu-ți pui încrederea în om, deoarece orice om este suspect, ci consideră-l pe Dumnezeu unicul Judecător, fiindcă doar el este drept, și roagă-te folosind cuvintele Psalmilor 25; 34 și 42. Iar dacă dușmanii, cu și mai multă violență insistă dorindu-ți răul, manifestând dispreț ca și cum tu nu ai fi primit ungera încă, și din această cauză clevetesc împotriva ta, nu-ți fie teamă, ci

ἐκείνους τὸν λα΄. Καὶ ὅταν μὲν ψάλλειν μετὰ πολλῶν ἐθέλης, τοὺς δικαίους ἄνδρας καὶ τοὺς ὀρθοὺς τῷ βίῳ συναγαγῶν, λέγε καὶ σὺ τὸν λβ΄. Ἐμπεσῶν δὲ εἰς τοὺς ἐχθροὺς, καὶ σοφῶς αὐτοὺς διαφυγῶν, καὶ ἐκκλίνας ἀπὸ τῆς ἐπιβουλῆς αὐτῶν, εἰ θέλεις εὐχαριστήσαι, συγκαλέσας τοὺς πραεῖς ἄνδρας, ἐπ’ αὐτῶν ψάλλε τὸν λγ΄. Καὶ ἐὰν ἴδης τῶν παρανομούντων τὴν ἐπὶ τὸ κακὸν φιλονεικίαν, μὴ νόμιζε ἐν αὐτοῖς κατὰ φύσιν τὴν κακίαν εἶναι, οἷα λέγουσιν οἱ αἰρετικοί· ἀλλὰ λέγε τὸν λε΄, καὶ ὅψει, ὅτι αὐτοὶ τοῦ ἁμαρτάνειν εἰσὶν αἴτιοι. Ἐὰν δὲ πολλὰ πράττοντας ἄνομα τοὺς πονηροὺς βλέπης, καὶ ἐπαιρομένους αὐτοὺς κατὰ τῶν μικρῶν, καὶ θέλης παραινέειν τισὶ μὴ προσέχειν τούτοις, μηδὲ παραζηλοῦν αὐτοὺς, διὰ τὸ ταχέως αὐτοὺς ἀποσβέννυσθαι, λέγε καὶ σαυτῷ καὶ τοῖς ἑτέροις τὸν λς΄. Ἀλλὰ δὴ καὶ σὺ, προθέμενος προσέχειν σαυτῷ, ἐὰν βλέπης ἐπιτιθέμενον τὸν ἐχθρὸν (τότε γὰρ μᾶλλον ἐπεγείρεται κατὰ τῶν τοιούτων), καὶ θέλης ἐπαλείφειν σαυτὸν κατ’ αὐτοῦ, ἄδε τὸν λη΄ ψαλμόν. Καὶ ἐὰν, τῶν ἐχθρῶν ἐπιτιθεμένων, ὑπομένης τὰς θλίψεις, καὶ θέλης μαθεῖν τὴν ἐκ τῆς ὑπομονῆς ὠφέλειαν, ψάλλε τὸν λθ΄ ψαλμόν. Βλέπων δὲ πολλοὺς πένητας καὶ πτωχοὺς, καὶ θέλεις ἐλεεῖσθαι αὐτοὺς, δύνασαι τοὺς μὲν ἤδη ἐλεήσαντας ἀποδέχεσθαι, τοὺς δὲ ἄλλους εἰς τὸ ποιεῖν προτρέπεσθαι, ἐν τῷ λέγειν τὸν μ΄. Εἶτα ἐὰν, πᾶν τὸν πόθον ἔχων εἰς τὸν Θεόν, ἀκοῦσης τῶν ἐχθρῶν ὀνειδιζόντων, μὴ ταράσσου· ἀλλὰ συνιεὶς τὸν ἐκ τοῦ τοιούτου πόθου ἀθάνατον καρπὸν, παρακάλει σαυτοῦ τὴν ψυχὴν τῇ εἰς Θεὸν ἐλπίδι, καὶ ταύτῃ ἐπικουφίζων καὶ καταπραΰνων τὰς ἐν τῷ βίῳ λύπας αὐτῆς, λέγε τὸν μα΄ ψαλμόν. Συνεχῶς δὲ ἀναμιμνήσκεσθαι θέλων τὰς εὐεργεσίας τοῦ Θεοῦ τὰς γενομένας εἰς τοὺς πατέρας, καὶ περὶ τῆς ἐξόδου τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς ἐν τῇ ἐρήμῳ διαγωγῆς, πῶς τε ὁ μὲν Θεὸς ἀγαθός, οἱ δὲ ἄνθρωποι ἀχάριστοι, ἔχεις τὸν μγ΄, καὶ τὸν ος΄, καὶ πη΄, καὶ τὸν ρδ΄, καὶ τὸν ρε΄, καὶ ρς΄, καὶ ριγ΄. Καταφυγῶν δὲ πρὸς τὸν Θεὸν καὶ διασωθεὶς ἀπὸ τῶν περὶ σὲ γενομένων θλίψεων, ἐὰν θέλης εὐχαριστήσαι τῷ Θεῷ, καὶ διηγῆσασθαι τὴν εἰς σὲ γενομένην φιλανθρωπίαν, ἔχεις τὸν με΄. Ἀλλ’ ἤμαρτες, καὶ ἐντραπεῖς μεταγινώσκεις καὶ

roagă-te cântând Psalmul 26. Deoarece firea umană este slabă, iar cei ce-ți vor răul sunt nerușinați, nu le ia în seamă acest lucru, strigă spre Dumnezeu folosind cuvintele Psalmului 28. În sfârșit, dacă-ți reînoiești interiorul casei sufletului, rămâi în Domnul și în casa trupului tău, unde locuiește sufletul, și adu mulțumire spunând Psalmul 29 și Psalmul gradual 126.

Atunci când constăți că ești persecutat de toți prietenii tăi și de cei din familia ta din cauza adevărului, nu te descuraja privind-i pe ei sau intrând în tine. Iar dacă vezi că cei apropiați ție te ocolesc, nu-ți fie teamă, ci retrage-te și îndreptându-ți ochii spre cele viitoare, recită Psalmul 30. Văzându-i pe cei botezați mântuiți din mijlocul acestei generații corupte, minunează-te înaintea milostivirii lui Dumnezeu și cântă pentru ei Psalmul 31. Iar atunci când vrei să cânți împreună cu alții, întrunește-i pe cei dreپți curajoși și pe cei ce duc o viață onestă și spune și tu Psalmul 32. Când dușmanii îți dau târcoale și tu reușești să scapi datorită prudenței tale, dacă vrei să aduci mulțumire, adună-i pe oamenii blânzi și împreună cântați Psalmul 33. Iar atunci când vezi că cei necredincioși se întrec în a săvârși răul, să nu crezi că răutatea este naturală în ei, cum am spune despre eretici, ci spune mai degrabă Psalmul 35 și vei cede cine sunt responsabilii păcatului lor. Dacă-i vezi pe cei răi înfăptuind multe fapte rele și se ridică împotriva celor mici și dacă vrei să-i îndemni și pe alții să nu le dea atenție și să nu-i invidieze deoarece ei dispar imediat, spune pentru tine și pentru ceilalți Psalmul 36.

Dar și tu, dacă ai decis să veghezi asupra ta însuși și să-ți vezi dușmanul năvălind asupra ta, în același moment, într-adevăr, năvălirile lui sunt mai violente, și tu dorești să te pregătești pentru a lupta împotriva lui, cântă Psalmul 38. Iar când dușmanii îți dau atac, suportă necazurile și dacă vrei să afli cât de mult este folositoare răbdarea, recită Psalmul 39. Văzând atâția săraci și nefericiți, iar dacă tu dorești să le arăți milostivire, îi poți lăuda pe toți cei care au arătat deja milostivire față de ei și să-i

ἐλεθῆναι ἀξιοῖς, ἔχεις τοὺς τῆς ἐξομολογήσεως καὶ μετανοίας λόγους ἐν τῷ ν'. Εἰ δὲ καὶ διεβλήθης πονηρῷ βασιλεῖ, καὶ ὄρας τὸν διάβολον κατακαυχόμενον, ἀναχώρει, καὶ λέγε καὶ σὺ τὰ ἐν τῷ να'. Καὶ ὅτε μὲν διώκη, καὶ διαβάλλουσί τινες παραδοῦναι σε θέλοντες, ὡς οἱ Ζιφαιῖοι καὶ οἱ ἀλλόφυλοι τὸν Δαβίδ, μὴ ἀκηδιάσης, ἀλλὰ θαρῶν τῷ Κυρίῳ, καὶ ὑμῶν αὐτὸν, λέγε τὰ ἐν τῷ γγ' καὶ νε'. Ἐὰν δὲ καὶ συνδράμη ὁ διώκων,

(33) καὶ μὴ γινώσκων εἰσέλθη εἰς τὸ σπήλαιον ἐν ᾧ καὶ σὺ κρύπτη, μηδ' οὕτως πτήξῃς· ἔχεις γὰρ τοὺς ἐν τοιαύτῃ ἀνάγκῃ χρησμοὺς εἰς παράκλησιν καὶ στηλογραφίας λόγους, τοὺς ἐν τῷ νς' καὶ τοὺς ἐν τῷ ρμα'. Ἐὰν δὲ καὶ φυλαχθῆναι τὴν οἰκίαν κελεύσῃ ὁ ἐπιβουλεύων, καὶ διαφύγῃς, ἀνατίθει τῷ Κυρίῳ τὴν χάριν, ὡς ἐν στήλαις γράφων αὐτὴν ἐν τῇ ψυχῇ, μνημόσυνον οὖσαν τοῦ μὴ διεφθάρθαι σε, καὶ λέγε τὰ ἐν τῷ νη' ψαλμῷ. Ἐὰν δὲ καὶ ὄνειδίῳσι θλίβοντες οἱ ἐχθροὶ, καὶ φλυαροῦντες διαβάλλωσιν οἱ δοκοῦντες εἶναι φίλοι, καὶ λυπηθῆς ἐν τῇ ἀδολεσχίᾳ σου πρὸς ὀλίγον, ἀλλὰ δύνασαι παρακαλεῖσθαι ὑμῶν καὶ σὺ τὸν Θεόν, καὶ λέγων τὰ ἐν τῷ νδ' ῥήματα. Καὶ πρὸς μὲν ὑποκρινομένους καὶ ἐν προσώπῳ καυχωμένους λέγε πρὸς ἐντροπὴν ἐκείνων τὸν νς' ψαλμόν· πρὸς δὲ τοὺς ὀρμῶντας ἀγρίως κατὰ σοῦ, καὶ θέλοντας λαβεῖν σου τὴν ψυχὴν, ἀντίθεος σὺ τὴν πρὸς τὸν Θεόν σου ὑποταγὴν, καὶ θάρσει. Ὅσῳ γὰρ ἐκεῖνοι μαίνονται, τοσοῦτω μᾶλλον ὑποτάσσου σὺ τῷ Κυρίῳ, καὶ λέγε τὰ ἐν τῷ ξα'. Καὶ ἐὰν μὲν διωκόμενος εἰς ἐρημίαν ἀπέλθῃς, μὴ φοβηθῆς ὡς μόνος ὢν ἐκεῖ, ἔχων δὲ τὸν Θεὸν ἐκεῖ καὶ πρὸς αὐτὸν ὀρθρίζων ψάλλε τὸν ξβ'. Ἐκφοβούντων δὲ τῶν ἐχθρῶν καὶ μὴ παυομένων τοῦ ἐνεδρεῦειν, ἀλλὰ καὶ ἐξερευνόντων πᾶν κατὰ σοῦ, κἂν πλῆθος ᾧσι, μὴ ὑπενδῶς· βέλη γὰρ νηπίων ἔσονται τούτων αἱ πληγαί, ψάλλοντός σου τὸν ξγ', καὶ τὸν ξδ', καὶ ξθ', καὶ ο'. Καὶ ὅταν μὲν ὑμνήσαι βούλη τὸν Κύριον, ἄδε τὰ ἐν τῷ ξδ'. Ἐὰν δὲ κατηγῆσαι θέλῃς τινὰς περὶ ἀναστάσεως, ἄδε τὰ ἐν τῷ ξε'. Οἰκτιρμὸς δὲ αἰτῶν παρὰ τοῦ Θεοῦ, ὕμνει αὐτὸν, ψάλλον τὸν ξς'. Ὅτε δὲ βλέπεις τοὺς μὲν ἀσεβεῖς ἐν εἰρήνῃ εὐθηνουμένους καὶ καταθυμίως ζῶντας

ἐνкураjezi și pe alții să facă același lucru, recitând Psalmul 40. Apoi, dacă ești stăpânit de dorința de Dumnezeu, simți că dușmanii te insultă, nu-ți fă griji, ci, ținând cont că rodul unei asemenea dorințe este nemuritor, îndeamnă-ți sufletul să se încreadă în Dumnezeu și pentru a îngriji și înmuia durerea acestei vieți, spune Psalmul 41. Când vrei să menții trează memoria darurilor pe care Dumnezeu le-a făcut Părinților, sau asupra ieșirii din Egipt și drumul în pustiu, și care a fost bunătatea lui Dumnezeu și nerecunoștința oamenilor și cum Dumnezeu a fost bun iar oamenii nerecunoscători, ai la îndemână Psalmii 43; 77; 88; 104; 105; 106; 113. Punându-ți speranța în Dumnezeu, liber fiind de necazurile care te-au apăsăat, dacă vrei să-i aduci mulțumire și să povestești milostivirea lui față de tine, ai la îndemână Psalmul 45. Însă dacă ai păcătuit, recunoști păcătoșenia ta cu rușine și vrei să invoci milostivirea, ai la dispoziție cuvintele mărturisirii și penitenței în Psalmul 50. Iar dacă ai fost nedreptățit de un rege răutăcios și-l vezi pe Satana bucurându-se, retrage-te deoparte și spune, și tu, cuvintele Psalmului 51. Iar când tocmai ești persecutat și defăimat de cei care doresc să te trădeze cum au făcut Zifitii și Filistenii cu David, nu te descuraja, ci încrezător în Domnul, laudă-l zicând Psalmii 53 și 55. Dacă cel ce te persecută te urmărește și fără să-și dea seama intră în peștera în care te-ai ascuns, nici acolo să nu te neliniștești fiindcă chiar și în asemenea necazuri ai cuvintele potrivite pentru a te consola în titlul Psalmului 56 și Psalmului 141. Dacă cel care-ți întinde cursă a dat ordin să-ți supravegheze casa și tu ai reușit să fugi, să pui pe seama lui Dumnezeu acest har și scrie-l în sufletul tău ca pe o piatră, aceasta va fi memoria siguranței tale, și spune cuvintele Psalmului 58. Dacă apoi dușmanii persecutori te insultă și cei care par a fi prietenii tăi spun doar minciuni și te hulesc, iar dacă în toate acestea ești un pic întristat, te poți totuși mângâia laudându-l, și tu, pe Dumnezeu și spunând cuvintele Psalmului 54. Împotriva

τοὺς δὲ δικαίους θλιβομένους, ἵνα μὴ σκανδαλισθῆς καὶ παρασαλευθῆς, λέγε καὶ σὺ τὰ ἐν τῷ οβ' ψαλμῷ. Καὶ ὅταν μὲν ὀργισθῆ ὁ Θεὸς ἐπὶ τὸν λαὸν, ἔχεις εἰς παράκλησιν περὶ τούτου λόγους συνετοὺς τοὺς ἐν τῷ ογ'. ὅτε δὲ χρεῖα σοι ἐξομολογήσεώς ἐστι ψάλλε τὸν θ', οδ' καὶ ςα', καὶ ρδ', καὶ ρε', καὶ ρς', καὶ ρζ', καὶ ρι', καὶ ριζ', καὶ ρλε', καὶ ρλζ'. Καὶ δυσωπήσαι μὲν θέλων τὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ τὰ τῶν αἰρετικῶν, ὅτι μὴ παρ' αὐτοῖς ἐνι θεογνωσία, ἀλλ' ἐν μόνῃ τῇ καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ, δύνασαι νοῶν ἄδειν καὶ λέγειν τὰ ἐν τῷ οε'. Τῶν δὲ ἐχθρῶν προκαταλαβόντων τὰς διεκφυγὰς, καὶ πάνυ θλιβόμενος, κἂν ταραχθῆς, μὴ ἀπελπίσης, ἀλλὰ εὐχου· καὶ ἐὰν κράζων εἰσακουσθῆς, εὐχαρίσται τῷ Θεῷ, λέγων τὰ ἐν τῷ ος'. Ἐὰν δὲ ἐπιμένοντες οἱ ἐχθροὶ ἐπεισέλθωσι, καὶ μίανωσι τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ, τοὺς τε ἁγίους ἀποκτείνωσι, καὶ τὰ σώματα αὐτῶν ῥίψωσι τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ, ἵνα μὴ συνελκυσθεῖς καταπτύξεως αὐτῶν τὴν ὠμότητα, σύμπασχε μὲν τοῖς πάσχουσιν, ἐντύγγανε δὲ τῷ Θεῷ, λέγων τὸν οη' ψαλμόν. Ἐν ἑορτῇ δὲ, θέλων ἄσαι τῷ Κυρίῳ, συγκαλέσας τοὺς τοῦ Θεοῦ δούλους, ψάλλε τὰ ἐν τῷ π' καὶ 4δ'. Τῶν δὲ ἐχθρῶν πάλιν ἐπισυναχθέντων πάντων πανταχόθεν, καὶ ἀπειλούντων κατὰ τοῦ οἴκου τοῦ Θεοῦ, συνθήκας τε ποιούντων κατὰ τῆς εὐσεβείας, ἵνα μὴ ἀθυμήσης διὰ

(36) τὸ πλῆθος καὶ τὴν δυναστείαν αὐτῶν, ἔχεις ὡσπερ ἄγκυραν ἐλπίδος τὰ ἐν τῷ πβ' ῥήματα. Καὶ ἐὰν, βλέπων τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ καὶ τὰ αἰώνια αὐτοῦ σκηνώματα, τὸν πόθον ἔχῃς εἰς αὐτὰ, ὡς εἶχεν ὁ Απόστολος, λέγε καὶ σὺ τὸν πγ' ψαλμόν. Πausαμένης δὲ ποτε τῆς ὀργῆς, καὶ τῆς αἰχμαλωσίας λυθείσης, ἐὰν θέλῃς εὐχαριστήσαι, ἔχεις εἰς τὸ λέγειν τὰ ἐν τῷ πδ' καὶ ρκε'. Καὶ τὴν μὲν διαφορὰν τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὰ σχίσματα ἐὰν θέλῃς γινώσκειν, καὶ ἐντρέπειν ἐκείνους, δύνασαι λέγειν τὰ ἐν τῷ πς' γεγραμμένα. Παραθαρσύναι θέλων σεαυτὸν καὶ τοὺς ἑτέρους εἰς θεοσέβειαν, καὶ ὡς εἰς τὸν Θεὸν ἐλπίς οὔτε καταισχύνει, ἀλλὰ καὶ ἄφοβον τὴν ψυχὴν κατασκευάζει, αἶνει τὸν Θεὸν, λέγων τὰ ἐν τῷ ς'.

celor ipocriți și împotriva celor care te lingușesc în față, spune, pentru a-i dezminți, Psalmul 57. Celor care ți se împotrivesc fără scrupule și vor să-ți piardă sufletul, opune-le supunerea ta față de Dumnezeu și ai încredere. Cu cât ei sunt mai furioși, cu atât mai mult încrede-te în Domnul și spune cuvintele Psalmului 61. Iar dacă, din cauza persecuției, te retragi în pustiu, să nu crezi că ești singur; Dumnezeu este și acolo cu tine, dimineța să cânti Psalmul 62. Dacă dușmanii îți provoacă neliniște, nu încetează să-ți întindă curse și își imaginează tot felul de rău împotriva ta, nu ceda: se vor răni cu propriile lor săgeți (Ps 63,8), tu cântă Psalmii 63; 64; 69 și 70.

Când vrei să-l celebrezi pe Domnul, cântă Psalmul 64. Dacă vrei să-l instruiești pe cineva despre înviere, cântă Psalmul 65. Iar apoi dacă ceri de la Dumnezeu milostivire, laudă-l cântând Psalmul 66. Când îi vezi pe necredincioși că prosperă în pace și trăiesc liniștit iar cei credincioși, dimpotrivă, suferă necazuri, pentru a nu te scandaliza și nici să nu cazii, spune, și tu, Psalmul 72. Iar când Dumnezeu este mâniș cu poporul, ai la dispoziția ta, pentru a-l implora, cuvinte înțelepte în Psalmul 73. Când trebuie să-ți mărturisești credința, ai Psalmii 9; 74; 91; 104; 105; 106; 107; 117; 110; 125; 137. Iar dacă vrei să-i faci de rușine pe cei înțelepți dintre greci și pe eretici și să le arăți că nu la ei, ci în Biserica catholică există cunoașterea lui Dumnezeu cel adevărat, poți cânta și spune Psalmul 75. Dacă Dușmanii ți-au blocat strada și orice ușă de ieșire și ești extrem de necăjit, nu-ți fie teamă, nu dezespera, ci roagă-te; iar dacă strigătele tale sunt ascultate, să aduci mulțumire lui Dumnezeu recitând Psalmul 76. Dacă dușmanii persistă, intră în casa lui Dumnezeu și o profanează, îi omoară pe sfinți și le aruncă cadavrele păsărilor cerului, pentru a nu te înspăimânta de cruzimea lor sub povara asupririi lor, suferă cu cel ce suferă și roagă-te lui Dumnezeu spunând Psalmul 78.

În zilele de sărbătoare, dacă vrei să-i cânti Domnului, cheamă-i pe slujtorii lui Dumnezeu

Ψάλαι θέλεις τῷ Σαββάτῳ; ἔχεις τὸν ςα'.
 Εὐχαριστήσαι θέλεις τῇ Κυριακῇ; ἔχεις τὸν κγ'.
 Ἄισαι θέλεις δευτέρα Σαββάτων; Λέγε τὰ ἐν τῷ
 μζ'. Αἰνέσαι βούλει τῇ Παρασκευῇ; ἔχεις τὸν αἶνον
 ἐν τῷ ςβ'. Τότε γὰρ, γενομένου τοῦ σταυροῦ, ὁ
 οἶκος τοῦ Θεοῦ ᾠκοδομήθη, καίτοι τῶν ἐχθρῶν
 ἐπιχειρησάντων κωλῦσαι· καὶ διὰ τοῦτο ἐπινίκιον
 ἄδειν τῷ Θεῷ πρέπει τότε τὰ εἰρημένα ἐν τῷ ςβ'.
 Ἐὰν δὲ καὶ, αἰχμαλωσίας γενομένης, καθαιρεθῇ ὁ
 οἶκος, καὶ πάλιν οἰκοδομηθῇ, ἄδε τὰ ἐν τῷ ςε'. Τῆς
 δὲ γῆς κατάστασιν λαβούσης ἀπὸ τῶν
 πολεμούντων, καὶ λοιπὸν ἡρεμούσης, καὶ
 βασιλεύσαντος τοῦ Κυρίου, ἐὰν θέλῃς ἄσαι περὶ
 τούτου, ἔχεις τὸν ςς'. Θέλεις τῇ τετράδι τοῦ
 Σαββάτου ψάλλειν; ἔχεις τὸν ςγ'. τότε γὰρ
 παραδοθεὶς ὁ Κύριος ἐκδικεῖν ἤρξατο τὴν κατὰ
 τοῦ θανάτου δίκην, καὶ θριαμβεύειν αὐτὸν
 παρῴρησια. Ὅτ' ἂν οὖν, ἀναγινώσκων τὸ
 Εὐαγγέλιον, ἴδῃς τῇ τετράδι τοῦ Σαββάτου
 συμβούλιον λαβόντας τοὺς Ἰουδαίους κατὰ τοῦ
 Κυρίου, ὁρῶν αὐτὸν τότε παρῴρησιαζόμενον ἐν τῇ
 κατὰ τοῦ διαβόλου ὑπὲρ ὑμῶν ἐκδικία, ψάλλε τὰ
 ἐν αὐτῷ τῷ ςγ'. Πάλιν βλέπων τὴν εἰς πάντα
 πρόνοιαν τοῦ Κυρίου καὶ τὴν κυριότητα αὐτοῦ, καὶ
 θέλων κατηχησαί τινας εἰς τὴν αὐτοῦ πίστιν καὶ
 ὑπακοήν, πείθων αὐτοὺς πρῶτον ἐξομολογεῖσθαι,
 ψάλλε τὸν ςθ'. Καὶ ἐὰν, μαθὼν αὐτοῦ τὴν κριτικὴν
 δύναμιν, καὶ ὅτι ἐλέω τὴν κρίσιν κεράσας κρίνει ὁ
 Κύριος, θελήσης αὐτῷ προσελθεῖν, ἔχεις εἰς τοῦτο
 λόγους τοὺς ἐν τῷ ρ'. Ασθενοῦς δὲ ἡμῶν τῆς
 φύσεως οὐσης, ἐὰν διὰ τὰς συνοχὰς τοῦ βίου ὡς
 πτωχὸς γενόμενος ἀκηδιάσης ποτὲ, καὶ θέλῃς
 παρακληθῆναι, ἔχεις τὸν ρα' ψαλμόν. Καὶ ἐπειδὴ
 πρέπει διὰ πάντων καὶ ἐν πᾶσιν εὐχαριστεῖν ἡμᾶς
 τῷ Θεῷ, ὅτε θέλεις εὐλογεῖν αὐτὸν, ἔχεις εἰς τοῦτο
 προτρέπεσθαι σαυτοῦ τὴν ψυχὴν, καὶ λέγειν τὸν
 ρβ' καὶ ργ'. Αἰνεῖν θέλεις τὸν Θεόν, καὶ εἶδεναι
 πῶς καὶ ἐπὶ τίνι δεῖ αἰνεῖν, καὶ τίνας πρέπει λέγειν
 τὸν αἶνον; ἔχεις τὸν ρδ', καὶ τὸν ρς', καὶ ρδ', καὶ
 ρμε', καὶ τὸν ρμς', καὶ τὸν ρμζ', καὶ τὸν ρμη', καὶ
 τὸν ρν'. Ἐχεις πίστιν, ὡς εἶπεν ὁ Κύριος, καὶ
 πιστεύεις οἷς εὐχόμενος λαλεῖς; λέγε τὸν ριε'. Ἀλλὰ
 ἀναβαίνοντα σαυτὸν αἰσθηταῖς πράξεσιν, ὥστε

ἢ recită Psalmii 80 și 94. Dacă dușmanii s-au
 adunat din toate locurile, dacă amenință casa
 lui Dumnezeu și se întrunesc împotriva
 credinței, pentru a nu fi descurajat în fața
 numărului lor impresionant și a forței lor, și
 aici tu ai cuvintele de speranță conținute în
 Psalmul 82. Iar dacă, văzând casa lui
 Dumnezeu și locuințele sale veșnice, precum
 Apostolul tu ești cuprins de dorință (Fil 1,23),
 spune, și tu, Psalmul 83. Pentru a opri mânia și
 pentru eliberarea din sclavie, dacă vrei să aduci
 mulțumire, ai cuvintele Psalmilor 84 și 125.
 Dacă vrei să cunoști diferența între Biserica
 catholică și cea a schismaticilor și pentru a-i
 face de rușine, poți spune ceea ce este scris în
 Psalmul 86. Dacă vrei să te încurajezi tu însuși
 și pe alții în credința în Dumnezeu și să arăți că
 speranța în Dumnezeu nu decepționează ci
 întărește sufletul, laudă-l pe Domnul spunând
 cuvintele din Psalmul 90. Vrei cumva să reciti
 Psalmi pentru sabbat? Atunci ai Psalmul 91.
 Vrei să aduci mulțumire în ziua Domnului? Ai
 Psalmul 23. Vrei să cânți cea de-a doua zi
 a săptămânii? Spune cuvintele Psalmului 47.
 Vrei să aduci laudă zilei de vineri? Ai un imn
 în Psalmul 92. Căci, după evenimentul crucii
 a fost zidită casa lui Dumnezeu, chiar dacă
 dușmanii încercaseră să împiedice acest lucru,
 pentru aceasta este bine să cântăm lui
 Dumnezeu imnul victoriei folosind cuvintele
 Psalmului 92. Dacă, în timpul sclaviei, casa
 a fost distrusă apoi reconstruită din nou, cântă
 cuvintele Psalmului 95. Dacă pământul este
 liniștit și dușmanii au ajuns în sfârșit la un
 acord de pace, și dacă există domnia
 Domnului, iar pentru aceasta tu vrei să cânți, ai
 la îndemână Psalmul 96. Vrei să cânți cea de-a
 patra zi a săptămânii? Ai Psalmul 93. Într-
 adevăr, în această zi Domnul a fost trădat și
 a început să pună capăt morții și să aducă
 victoria libertății desăvârșite. Dacă, citind
 Evanghelia, descoperi că în a patra zi
 a săptămânii evreii au ținut sfat împotriva
 Domnului văzându-l acționând cu încredere
 pentru a ne scoate din mâinile diavolului,
 spune cuvintele Psalmului 93. Iarăși, când vezi

λέγειν· Τὰ μὲν ὀπίσω ἐπιλανθάνομαι, τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτείνομαι; ἔχεις καθ' ἐκάστην προκοπὴν εἰς τὸ λέγειν τὰς ἰε' τῶν ἀναβαθμῶν ὠδᾶς.

(37) Ἡχιμαλωτεύθης ὑπὸ ἀλλοτρίων λογισμῶν, καὶ ἦσθου σεαυτὸν ἀπαγόμενον, καὶ μετέγνωσ, παῦσαι τοῦ λοιποῦ, καὶ μείνας ἐφ' οἷς ἀμαρτάνοντα σεαυτὸν κατέλαβες, κάθου, καὶ κλαῦσον καὶ σὺ, ὡς πεποίηκεν ὁ τότε λαὸς, λέγων τὰ ἐν τῷ ρλς'. Τοὺς δὲ πειρασμοὺς ἠγοούμενος εἶναί σου δοκιμὴν, μετὰ τοὺς πειρασμοὺς ἐὰν εὐχαριστῆσαι θελήσης, ἔχεις τὸν ρλη' ψαλμόν. Συνέχη πάλιν ἀπὸ ἐχθρῶν, καὶ ὀυσθῆναι θέλεις; λέγε τὰ ἐν τῷ ρλθ'. Δεηθῆναι δὲ καὶ προσεύξασθαι θέλεις; ψάλλε τὸν ε' καὶ ρμβ'. Ἐχθρὸς τύραννος ἐπανεῖστη τῷ λαῷ καὶ σοι, ὡς περὶ Γολιάθ τῷ Δαβίδ, μὴ πτήξῃς· ἀλλὰ πιστεῦε καὶ σὺ, ὡς ὁ Δαβίδ, καὶ λέγε τὰ ἐν τῷ ρμγ'. Εἶτα θαυμάζων τὰς εἰς πάντας τοῦ Θεοῦ εὐεργεσίας, καὶ μνημονεύων τῆς τε εἰς σὲ καὶ εἰς πάντας γενομένης ἀγαθότητος αὐτοῦ, ἐὰν θέλῃς διὰ ταῦτα εὐλογεῖν τὸν Θεόν, λέγε τὰ τοῦ Δαβίδ ῥήματα, ἅπερ καὶ αὐτὸς εἶπεν ἐν τῷ ρμδ' ψαλμῷ. Αἴσαι θέλεις τῷ καὶ αὐτὸς εἶπεν ἐν τῷ ρμδ' ψαλμῷ. Αἴσαι θέλεις τῷ Κυρίῳ; ἔχεις εἰς τὸ λέγειν τὸν ρβ' καὶ ρζ'. Ἐὰν μικρὸς ὢν προκριθῆς εἰς ἀρχὴν τινα τῶν ἀδελφῶν σου, μὴ ἐπαίρου κατ' αὐτῶν· ἀλλὰ τῷ ἐκλεξαμένῳ Κυρίῳ διδοὺς δόξαν, ψάλλε καὶ σὺ τὸν ρνα' ἴδιον ὄντα τοῦ Δαβίδ. Ἀλλὰ θέλεις ψάλλειν ἐπακοὴν ἔχοντας τὸ Ἀλληλουῖα, ἔχεις τὸν ρδ', ρε', ρς', ρια', ριβ', ριγ', ριδ', ριε', ρις', ριζ', ρη', ρλδ', ρλε', ρμε', ρμς', ρμζ', ρμη', ρμθ', ρν'. Ὅτε δὲ θέλῃς κατ' ἴδιαν τὰ περὶ τοῦ Σωτῆρος ψάλλειν, ἐν ἐκάστῳ μὲν σχεδὸν εὐρίσκεις ψαλμῷ τὰ τοιαῦτα· ἔχεις δὲ μάλιστα τὸν μὲν ρδ' καὶ τὸν ρθ' δηλοῦντας τὴν ἐκ τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ γνησίαν γέννησιν καὶ τὴν ἔνσαρκον αὐτοῦ παρουσίαν· τὸν δὲ κα' καὶ ξη' προλέγοντας περὶ τοῦ θείου σταυροῦ, καὶ ὄσσην δι' ἡμᾶς ἐπιβουλήν ἀνεδέξατο, καὶ πόσα πέπονθε· καὶ τὸν μὲν β' καὶ ρη' σημαίνοντας τὴν τε τῶν Ἰουδαίων ἐπιβουλήν καὶ πονηρίαν, καὶ τὴν Ἰούδα τοῦ Ἰσκαριώτου προδοσίαν· τὸν τε κ', καὶ μθ', καὶ οα' (καὶ)

Providența Domnului în toate lucrările și domnia lui și vrei să instruiști pe unii în credință și ascultare față de el, făcându-i mai întâi să mărturisească credința, cântă Psalmul 99. Și după ce ai cunoscut puterea lui de a judeca, adică faptul că Domnul judecă după milostivire și dreptate, dacă vrei să te apropii de el, pentru aceasta ai cuvintele Psalmului 100.

Dacă din cauza slăbiciunilor firii noastre, devenit sărac, te-ai descurajat în fața dificultăților vieții și vrei să fii mângâiat, ai la îndemână Psalmul 101. Deoarece este bine să i se aducă mulțumiri lui Dumnezeu pentru toate lucrurile și în orice circumstanțe, când vrei să-l binecuvântezi pentru a-ți încuraja sufletul, spune și tu Psalmul 102. Vrei să-l lauzi pe Dumnezeu și să afli cum și de ce trebuie să-l laudăm și ceea ce se înțelege prin laudă? Ai la îndemână Psalmii 104; 106; 134; 145; 146; 147; 148; 150. Ai credință, după cum spune Domnul, și crezi în ceea ce spui când te rogi (Mt 21,22)? Spune Psalmul 115. Simți că prin faptele tale te înalți, după cum este scris: *Uitând ceea ce este în spate, țințesc spre ceea ce este înaintea* (Fil 3,13)? Ai, pentru fiecare pas înainte, cei cincisprezece Psalmi gradualii.

Dacă ești condus în sclavie prin gânduri dușmănoase, corectează-te fiindcă ai fost târât în această situație, convertește-te, renunță și, rămânând acolo unde ai înțeles că ai păcătit, așează-te și plânge și tu, precum poporul odinioară, spunând cuvintele Psalmului 136. Condiderând ispitele ca o încercare, dacă, ieșind dintr-o ispită, vrei să aduci mulțumire, ai la îndemână Psalmul 138. Ești din nou înconjurat de dușmani și vrei să scapi de ei? Cântă Psalmii 5 și 142. Un dușman tiranic se ridică împotriva poporului și împotriva ta precum Goliat împotriva lui David? Nu-ți fie teamă, ci crede și tu, precum David, și spune cuvintele Psalmului 143. Apoi, admirând lucrările bune săvârșite de Dumnezeu pentru fiecare, amintire a bunătății sale față de tine și față de toți, dacă pentru aceasta vrei să-l binecuvântezi pe Dumnezeu, spune cuvintele

δηλοῦντας τὴν τε βασιλείαν αὐτοῦ καὶ κριτικὴν δύναμιν, καὶ τὴν εἰς ἡμᾶς αὐτοῦ πάλιν ἔνσαρκον παρουσίαν, καὶ τὴν κλησιν τῶν ἔθνων. Καὶ ὁ μὲν ἰε΄ δείκνυσιν αὐτοῦ τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν· ὁ δὲ κγ΄ καὶ μζ΄ ἀπαγγέλλουσι τὴν εἰς οὐρανοὺς ἀνοδὸν αὐτοῦ· τὸν δὲ ζβ΄, καὶ ζε΄, καὶ ζζ΄, καὶ ζη΄ ἀναγινώσκων, θεωρῆσαι δυνήσῃ τὰς εἰς ἡμᾶς τοῦ Σωτῆρος διὰ τῶν παθημάτων αὐτοῦ γενομένας εὐεργεσίας. Τοιοῦτος μὲν οὖν ἐστὶ καὶ ὁ χαρακτήρ εἰς ὠφέλειαν τοῖς ἀνθρώποις ἐκ τῆς βίβλου τῶν Ψαλμῶν, ἐχούσης αὐτῆς ἰδίους ψαλμοὺς, καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς δὲ περὶ τῆς ἐν σώματι παρουσίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ πυκνοτέρας τὰς προφητείας, καθὰ προεῖπον. Διὰ τί δὲ μετὰ μέλους καὶ ὠδῆς ψάλλονται οἱ τοιοῦτοι λόγοι, ἀναγκαῖον μὴδὲ τοῦτο παρελθεῖν. Τινὲς μὲν γὰρ τῶν παρ' ἡμῖν ἀκεραίων, καίτοι πιστευόντων εἶναι θεόπνευστα τὰ ῥήματα, ὅμως νομίζουσι διὰ τὸ εὐφωρον καὶ τέρψεως ἕνεκεν τῆς ἀκοῆς μελωδεῖσθαι τοὺς ψαλμοὺς. Οὐκ ἔστι δὲ οὕτως· οὐ γὰρ τὸ ἡδὺν καὶ πιθανὸν ἐζήτησεν ἡ Γραφή· ἀλλὰ καὶ τοῦτο ὠφελείας ἕνεκεν τῆς ψυχῆς τετύπεται διὰ πάντα μὲν, μάλιστα δὲ διὰ δύο ταῦτα· πρῶτον μὲν, ὅτι ἔπρεπε τὴν θείαν Γραφὴν μὴ μόνον τῇ συνεχείᾳ, ἀλλὰ καὶ τῇ κατὰ πλάτος φωνῇ τὸν Θεὸν ὑμνεῖν.

(40) Κατὰ συνέχειαν μὲν οὖν εἴρηται, οἷά ἐστι τὰ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν, καὶ τὰ ἱστορούμενα πάντα, μετὰ τῆς Καινῆς Διαθήκης· κατὰ πλάτος δὲ λέγεται, οἷά ἐστι τὰ τῶν ψαλμῶν καὶ ὠδῶν καὶ ἀσμάτων ῥήματα· καὶ οὕτως γὰρ σωθήσεται τὸ ἐξ ὅλης ἰσχύος καὶ δυνάμεως ἀγαπᾶν τὸν Θεὸν τοὺς ἀνθρώπους. Δεύτερον δὲ, ὅτι, ὥσπερ ἀρμονία τοὺς ἀύλους συντιθεῖσα μίαν τὴν συμφωνίαν ἀποτελεῖ, οὕτως, ἐπειδὴ καὶ ἐν τῇ ψυχῇ διάφορα κινήματα φαίνεται, καὶ ἔστιν ἐν αὐτῇ τὸ λογίζεσθαι, καὶ τὸ ἐπιθυμεῖν, καὶ τὸ θυμοειδὲς, ἐκ δὲ τῆς τούτων κινήσεως καὶ ἡ τῶν μελῶν γίνεται τοῦ σώματος ἐνέργεια, βούλεται ὁ λόγος μὴ ἀσύμφωνον εἶναι τὸν ἄνθρωπον ἑαυτῷ, μὴδὲ διίστασθαι πρὸς ἑαυτόν· ὥστε λογίζεσθαι μὲν τὰ βέλτιστα, πράττειν δὲ τῷ θυμῷ τὰ φαῦλα, ὡς ὁ Πιλᾶτος λέγων μὲν·

lui David, cele pe care el însuși le-a rostit în Psalmul 144. Dacă vrei să-i cânti lui Dumnezeu, spune Psalmul 144. Vrei să-i cânti Domnului? Ai la îndemână Psalmii 92 și 97. Dacă, mic fiind, ai fost predestinat pentru a fi cârmuitor printre frații tăi, să nu devii orgolios, ci dă slavă Domnului care te-a ales și recită, și tu, Psalmul 151 al lui David. Vrei să cânti un Psalm care să facă să răsunе Aleluia? Ai la îndemână Psalmii 104; 105; 106; 111; 112; 113; 114; 115; 116; 117; 118; 134; 135; 145; 146; 147; 148; 149; 150.

Când vrei să cânti ceva care se referă în mod particular la Mântuitorul, aproape în toți Psalmii găsești câte ceva; în particular ai Psalmii 44 și 109 care descriu adevărata sa naștere din Tatăl și venirea lui în trup; Psalmii 21 și 68 profetesc cele referitoare la crucea divină, insultele pe care le-a suportat din iubire față de noi și toate relele pe care le-a suferit. Mai ai și Psalmii 2 și 108 ce specifică explicit complotul și răutatea evreilor și trădarea lui Iuda Iscarioteanul; Psalmii 20; 49 și 71 descriu domnia lui, puterea sa de judecată, venirea lui printre noi în trup și vocația națiunilor; Psalmul 15 descrie învierea morților; Psalmii 23 și 46 anunță înălțarea lui Isus la cer. Iar citind Psalmii 92; 95; 97 și 98 poți cunoaște și contempla binefacerile pe care Mântuitorul ni le-a făcut datorită pătimirilor sale.

Acestea sunt într-adevăr subiectele pe care le întâlnim în psalmii Psaltirei scrise pentru folosința oamenilor; conține unii Psalmi care ne provoacă la corecția trăirilor sufletului și alții, dimpotrivă, după cum am spus deja, în care se află profeții mai explicite despre venirea în trup a Domnului și Mântuitorului nostru Isus Christos.

Este necesar să cunoaștem și motivul pentru care aceste cuvinte sunt cântate cu melodii și cântări. Unii mai simpli dintre noi, chiar dacă admit că aceste cuvinte sunt de inspirație divină, cred că noi cântăm Psalmii doar datorită blândeții și plăcerii de a asculta sunete. Nu este așa. Fiindcă Scriptura nu a încercat niciodată să cucerească prin blândețe, ci toate

*Οὐδεμίαν αἰτίαν εὐρίσκω εἰς αὐτόν· συντρέχων δὲ τῇ γνώμῃ τῶν Ἰουδαίων· ἢ ἐπιθυμεῖν μὲν τὰ φαῦλα, μὴ δύνασθαι δὲ πράττειν, ὡς οἱ κατὰ Σουσάννης πρεσβύτεροι· ἢ πάλιν μὴ μοιχεύειν μὲν, κλέπτειν δέ· ἢ μὴ κλέπτειν μὲν, φονεύειν δέ· ἢ μὴ φονεύειν μὲν, βλασφημεῖν δέ. Ἔν' οὖν μὴ τοιαύτη τις ἐν ἡμῖν ταραχὴ γίνηται, θέλει τὴν ψυχὴν ὁ λόγος ἔχουσαν Χριστοῦ νοῦν, ὡς εἶπεν ὁ Ἀπόστολος, τούτῳ καθηγεμόνι χρήσασθαι, καὶ ἐν τούτῳ τῶν μὲν ἐν αὐτῇ παθητικῶν κρατεῖν, τῶν δὲ τοῦ σώματος μελῶν ἄρχειν, εἰς τὸ ὑπακούειν τῷ λόγῳ· ἵνα, ὡς ἐν ἀρμονίᾳ τὸ πληκτρον, οὕτως αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ψαλτήριον γενόμενος, καὶ τῷ πνεύματι προσέχων ὀλοκλήρως, καὶ πᾶσι τοῖς μέλεσι καὶ τοῖς κινήμασιν ὑπακούῃ, καὶ δουλεύῃ τῷ βουλήματι τοῦ Θεοῦ. Τῆς δὲ τοιαύτης τῶν λογισμῶν ἀταραξίας καὶ ἀκύμονος καταστάσεως εἰκῶν καὶ τύπος ἐστὶν ἡ τῶν Ψαλμῶν ἐμμελῆς ἀνάγνωσις. Ὡσπερ γὰρ τὰ τῆς ψυχῆς νοήματα γνωρίζομεν καὶ σημαίνομεν δι' ὧν προφέρομεν λόγων, οὕτως, τῆς πνευματικῆς ἐν ψυχῇ ἀρμονίας τὴν ἐκ τῶν λόγων μελωδίαν σύμβολον εἶναι θέλων ὁ Κύριος, τετύπωκεν ἐμμελῶς τὰς ᾠδὰς ψάλλεσθαι, καὶ τοὺς ψαλμοὺς μετ' ᾠδῆς ἀναγινώσκεσθαι. Καὶ τοῦτ' ἐστὶν ἡ ἐπιθυμία τῆς ψυχῆς, τὸ καλῶς αὐτὴν διακεῖσθαι, ὡς γέγραπται· *Εὐθυμεῖ τις ἐν ὑμῖν; ψαλλέτω*. Οὕτως τὸ μὲν ἐν αὐτῇ ταραχῶδες καὶ τραχὺ καὶ ἄτακτον ἐξομαλίζεται· τὸ δὲ λυποῦν θεραπεύεται, ψαλλόντων ἡμῶν· *Ἴνα τί περίλυπος εἶ, ἡ ψυχὴ μου, καὶ ἵνα τί συνταράσσεις με;* Καὶ τὸ μὲν ἐσφαλμένον ἐπιγνώσεται λέγουσα· *Ἐμοῦ δὲ παρὰ μικρὸν ἐσαλεύθησαν οἱ πόδες· τὸ δὲ φοβηθὲν ἐπιρρώσει τῇ ἐλπίδι ἐν τῷ λέγειν· Κύριος ἐμοὶ βοηθός, καὶ οὐ φοβηθήσομαι τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος*. Οἱ μὲν οὖν μὴ τοῦτον τὸν τρόπον ἀναγινώσκοντες τὰς θείας ᾠδὰς οὐ συνετῶς ψάλλουσιν, ἀλλ' ἑαυτοὺς μὲν τέρπουσιν, ἔχουσι δὲ μέμψιν, ὅτι *Οὐχ ὠραῖος αἶνος ἐν στόματι ἁμαρτωλοῦ*· οἱ δὲ κατὰ τὸν προειρημένον τρόπον ψάλλοντες, ὥστε τὴν μελωδίαν τῶν ῥημάτων ἐκ τοῦ ῥυθμοῦ τῆς*

aceste cuvinte au fost stabilite spre folosința sufletului. Acest lucru a fost rânduie în mod particular pentru două motive. În primul rând deoarece se cuvenea ca Scripturile să-l celebreze pe Dumnezeu nu doar prin descrieri, ci și prin cântece cântate lent. De pildă, se recită, fără întrerupere, cărțile Legii și Profeților, toate cărțile istorice și Noul Testament; dimpotrivă, spunem cu voce domoală Psalmii, imnele și cântările. Astfel dăm ascultare poruncii date oamenilor de a-l iubi pe Dumnezeu din toate puterile și cu toată ființa lor. În al doilea rând, precum un flaut bine acordat scoate un sunet perfect, tot astfel în suflet există trăiri diferite: gânduri, dorințe, mânie. Iar activitatea membrelor trupului își are rădăcinile în trăirile sufletului. Rațiunea vrea ca omul să nu fie în dezacord nici în conflict cu sine însuși: de pildă, a gândi binele și a săvârși apoi răul, precum Pilat care a spus mai întâi: Nu aflu nici o vină în el (In 18,38), apoi adoptă părerea evreilor, sau a dori răul și a nu-l putea îndeplini până la capăt, precum bătrânii care râvneau după Suzana (Dan 13); sau, abținându-se de la adulter, însă furând; saul a nu fura, însă a ucide; sau a nu ucide, însă a huli.

Pentru a evita o asemenea tulburare interioară, Cuvântul îi cere sufletului *ce are Duhul lui Christos*, după cum spune Apostolul (I Cor 2,16), să o folosească drept ghid, să-și stăpânească patimile, să guverneze membrele trupului în așa fel încât să asculte de Cuvânt. Precum plectrul pentru a scoate sunete armonioase, tot astfel și omul devenit Psaltire, supus plectrului Duhului Sfânt, este supus în toate membrelor și mișcărilor sale pentru a sluji voinței lui Dumnezeu. Citirea melodică a Psalmilor este icoana și modelul unei liniști desăvârșite a gândurilor și al unui calm interior. Căci precum noi cunoaștem și arătăm trăirile sufletului, tot astfel Domnul, dorind ca melodia cuvintelor să fie simbolul armoniei spirituale a sufletului, stabilit fiind ca odele să fie însoțite de o melodie iar psalmii să fie cântați. Este dorința sufletului de a fi bine

ψυχῆς καὶ τῆς πρὸς τὸ πνεῦμα συμφωνίας προσφέρεσθαι, οἱ τοιοῦτοι

(41) ψάλλουσι μὲν τῆ γλώσση, ψάλλοντες δὲ καὶ τῷ νοῖ, οὐ μόνον ἑαυτοῦς, ἀλλὰ καὶ τοὺς θέλοντας ἀκούειν αὐτῶν μεγάλως ὠφελούσιν. Ὁ γοῦν μακάριος Δαβὶδ, οὕτως καταψάλλον τοῦ Σαοῦλ, αὐτὸς εὐηρέσκει τῷ Θεῷ, καὶ τὸν τάραχον καὶ τὸ μανικὸν πάθος τοῦ Σαοῦλ ἀπήλυνε, καὶ γαληνιᾶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ παρεσκεύαζεν. Οὕτως οἱ ἱερεῖς ψάλλοντες, εἰς ἀταραξίαν τὰς ψυχὰς τῶν λαῶν καὶ εἰς ὁμόνοιαν αὐτὰς τῶν ἐν οὐρανοῖς χορευόντων προσεκαλοῦντο. Τὸ ἄρα μετὰ μέλους λέγεσθαι τοὺς ψαλμοὺς οὐκ ἔστιν εὐφωνίας σπουδῆ, ἀλλὰ τεκμήριον τῆς ἀρμονίας τῶν ἐν τῇ ψυχῇ λογισμῶν. Καὶ ἡ ἐμμελής δὲ ἀνάγνωσις σύμβολόν ἐστι τῆς εὐρύθμου καὶ ἀχειμάστου καταστάσεως τῆς διανοίας. Καὶ γὰρ τὸ αἰνεῖν τὸν Θεὸν ἐν κυμβάλοις εὐήχοις καὶ κιθάρα καὶ δεκαχόρδῳ ψαλτηρίῳ, σύμβολον πάλιν ἦν καὶ σημαντικὸν τοῦ συγκεῖσθαι μὲν νομίμως τὰ μέλη τοῦ σώματος ὡς χορδὰς, τοὺς δὲ λογισμοὺς τῆς ψυχῆς ὡς κύμβαλα γίνεσθαι, καὶ λοιπὸν τῇ ἡχῇ καὶ τῷ νεύματι τοῦ πνεύματος ταῦτα πάντα κινεῖσθαι καὶ ζῆν· ὥστε, κατὰ τὸ γεγραμμένον, τῷ πνεύματι τὸν ἄνθρωπον ζῆν μὲν, καὶ τὰς πράξεις τοῦ σώματος θανατοῦν. Οὕτως γὰρ καὶ καλῶς ψάλλον ὀυθμίζει τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, καὶ ὥσπερ ἐξ ἀνισότητος εἰς ἰσότητα ἄγει· ὥστε ἐν τῷ κατὰ φύσιν αὐτὴν ἐστηκυῖαν μὴ πτοεῖσθαι ὑπὸ τινος, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον εὐφαντάσιον γίνεσθαι, καὶ πλέον αὐτὴν λαμβάνειν πόθον τῶν μελλόντων ἀγαθῶν. Τῇ γὰρ τῶν ὀρημάτων μελωδία συνδιατιθεμένη ἐπιλανθάνεται τῶν παθῶν, καὶ χαίρουσα βλέπει πρὸς τὸν νοῦν τὸν ἐν Χριστῷ, λογιζομένη τὰ βέλτιστα. Δεῖ τοίνυν, ὡ τέκνον, τῶν ἐντυγχανόντων ἕκαστον ταύτη τῇ βίβλῳ ἐντυγχάνειν μὲν ἅπασιν γνησίως τοῖς ἐν αὐτῇ θεοπνεύστοις οὔσι, λαμβάνειν δὲ λοιπὸν ἀπ' αὐτῶν ὡς ἐκ παραδείσου καρπῶν ὠφελείας, πρὸς ὃ τὴν χρεῖαν ἑαυτὸν ἔχοντα συνορᾷ. Ἦγοῦμαι γὰρ ἐν τοῦτοις τοῖς λόγοις τῆς βίβλου

dispus, după cum este scris: *Unul dintre voi se bucură? Să cânte Psalmii* (Iac 5,13). Astfel se liniștește ceea ce există dificil în el, tăios și dezordonat; tristețea se vindecă atunci când cântăm: *De ce ești trist suflete al meu, si de ce mă neliniștești?* (Ps 41,6). Atunci el va recunoaște eroarea și va spune: *Picioarele mele su fost un pic agitate* (Ps 72,2); teama este înlocuită de speranță atunci când spunem: *Domnul este apărarea mea, nu mă voi teme de faptele oamenilor* (Ps 117,6).

Cei care nu recită cântările sub formă de ode divine nu spun Psalmii *cu înțelepciune* (Ps 15,9), ci caută propria lor plăcere și vor suporta astfel pedeapsa, *căci lauda nu este matură în gura păcătoșului* (Ecc 15,9). Dimpotrivă, cei ce cântă Psalmii în felul în care l-am spus, ajustând melodia la cuvinte, la ritmul sufletului și la armonia spiritului, aceștia nu cântă doar cu limba, ci și cu rațiunea și obțin un mare avantaj, nu doar pentru ei înșiși, dar și pentru cei ce vor să-i asculte. Fericitul David cântând astfel pentru Saul a fost plăcut Domnului și îndepărta de la Saul necazul și nebulia, făcând să revină liniștea în sufletul său. De asemenea și preoții, prin cântarea Psalmilor, invitau sufletele popoarelor la pace și la armonie cu cei ce alcătuiesc coruri în ceruri. Lectura cântată a Psalmilor nu este o grabă eufonică, ci semnul armoniei gândurilor sufletului și simbolul spiritului în stadiul de liniște și de pace. A-l lăuda pe Domnul cu cimbale plăcut sunătoare, citara și instrumentul cu zece coarde era de asemenea simbolul și indiciul dispoziției obișnuite a membrilor trupului, care sunt ca niște corzi, și a gândurilor sufletului, care sunt ca niște cimbale, și deoarece totul primește mișcare și viață la semnul Duhului, pentru ca, după cum este scris, *omul să trăiască în Duh și să facă să moară faptele trupului în el* (Rm 8,13). Cel ce cântă astfel dă ritm propriului său suflet și îl conduce, pentru a spune așa, de la disonanță la acord, astfel încât, întărit în condiția sa firească, să nu mai aibă nici o teamă, ci dimpotrivă să afle liniște și să dorească și mai mult bunurile viitoare. Fiind bine dispus de melodia

τὸν πάντα βίον τῶν ἀνθρώπων, τὰς τε τῆς ψυχῆς διαθέσεις, καὶ τὰ τῶν λογισμῶν κινήματα μεμετρῆσθαι καὶ περιέχεσθαι· καὶ μηδὲν πλέον τούτων ἐν ἀνθρώποις εὐρίσκεσθαι. Εἴτε γὰρ μετανοίας ἢ ἐξομολογήσεως χρεία, ἢ θλίψις καὶ πειρασμὸς κατέλαβεν, ἢ ἐδιώχθη τις, καὶ ἢ ἐπιβουλευόμενος ἐρῶσθη, εἰ δὲ καὶ περίλυπός τις γέγονεν καὶ ταράττεται, καὶ πάσχει τι τοιοῦτον, οἷον ἐν τοῖς ἔμπροσθεν εἴρηται, ἢ καὶ συνορᾷ ἑαυτὸν μὲν προκόπτοντα, τὸν δὲ ἐχθρὸν καταργούμενον, ἢ καὶ αἰνέσαι καὶ εὐχαριστήσαι, καὶ εὐλογῆσαι βούλεται τὸν Κύριον, ἔχει τὴν διδασκαλίαν τούτων ἐν τοῖς θείοις ψαλμοῖς. Ἐκλεγέσθω γὰρ τὰ ἐν αὐτοῖς περὶ ἐκάστου τούτων εἰρημένα, καὶ οὕτως ὡς περὶ ἑαυτοῦ γεγραμμένα λέγων, καὶ συνδιατιθέμενος τοῖς γεγραμμένοις, ἀναφέρει τῷ Κυρίῳ. Μὴ περιβαλλέτω μέντοι τις αὐτὰ τοῖς ἔξωθεν πιθανοῖς ῥήμασι, μηδὲ πειραζέτω τὰς λέξεις μεταποιεῖν ἢ ὅλως ἐναλλάσσειν· ἀλλ' οὕτως ἀτεχνῶς τὰ γεγραμμένα λεγέτω καὶ ψαλλέτω, ὥσπερ εἴρηται, ὑπὲρ τοῦ καὶ τοὺς διακονήσαντας ἀνθρώπους αὐτὰ ἐπιγινώσκοντας τὸ ἑαυτῶν

(44) συνεύχεσθαι ἡμῖν· μᾶλλον δὲ ἵνα καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ λαλήσαν ἐν τοῖς ἁγίοις, θεωροῦν τοὺς παρ' αὐτοῦ λόγους ἐνηγηθέντας ἐκείνοις, συναντιλαμβάνηται ἡμῖν. Ὅσῳ γὰρ τῶν ἁγίων ὁ βίος βελτίων τῶν ἄλλων ἐστὶ, τοσοῦτῳ καὶ τὰ παρ' αὐτῶν ῥήματα τῶν παρ' ἡμῶν συντιθεμένων βελτίονα καὶ ἰσχυρότερα ἂν τις εἴποι δικαίως. Ἐν τούτοις γὰρ εὐηρέστησαν τῷ Θεῷ, καὶ ταῦτα λέγοντες, ὡς εἶπεν ὁ Ἀπόστολος· *Κατηγονίσαντο βασιλείας, εἰργάσαντο δικαιοσύνην, ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν, ἔφραζαν στόματα λεόντων, ἔσβεσαν δύναμιν πυρὸς, ἔφυγον στόματα μαχαίρας, ἐνεδυναμώθησαν ἀπὸ ἀσθενείας, ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ, παρεμβολὰς ἔκλιναν ἀλλοτρίων, ἔλαβον γυναῖκες ἐξ ἀναστάσεως τοὺς νεκροὺς αὐτῶν.* Οὐκοῦν καὶ νῦν ταῦτα λέγων ἕκαστος ἔστω θαρῶν, ὅτι δι' αὐτῶν ταχέως ὁ Θεὸς ἐπακούσεται τοῖς

cuvintelor, sufletul uită patimile și privește cu bucurie spre gândurile lui Christos (I Cor 2,16), meditănd la ce-i mai bun.

Deci, preaiubitul meu, trebuie ca oricine citește Psaltirea cu un suflet sincer să accepte toate lucrurile inspirației divine conținute în ea și să adune, ca într-o grădină, roadele după folosința ce o vede în ele. Efectiv, trebuie reținut faptul că aceste cuvinte ale Psaltirii conțin și fac referință la întreaga existență a omului, la trăirile sufletului său, la mișcările gândurilor sale; nimic mai mult nu se află în oameni. Dacă cineva are nevoie de convertire și de mărturisire, dacă necazul sau ispita îl copleșește, dacă este persecutat și este eliberat din asuprire, dacă este întristat și necăjit sau victima oricărei alte dureri despre care am vorbit mai sus, sau dacă vede că a făcut progrese și a ieșit victorios împotriva dușmanului, dacă dorește să aducă mulțumire, să-l binecuvânteze pe Domnul, are toate acestea la îndemână în Psaltirea divină. Să fie aleși acei Psalmi care se referă la fiecare situație în parte și să fie spuși ca și cum ar fi fost scriși pentru sine și să fie relatate Domnului, conformând propriile sale trăiri la ceea ce este scris.

Să nu încercăm în zadar să înfrumusețăm Psalmii folosind cuvinte seducătoare. Să nu cedăm ispitei de a modifica sau schimba în nici un fel cuvintele. Ci să fie citite și să fie recitate în simplitate, așa cum au fost scriși, fără adăugiri, pentru ca oamenii care au scris Psalmii, recunoscând cuvintele lor, să se roage cu voi, sau mai bine spus pentru ca Duhul însuși, care a vorbit prin sfinți, ascultând cuvintele pe care el însuși le-a inspirat, să vină în ajutorul nostru. Căci, cu cât mai mult viața sfinților este mai bună decât a altora, cu atât mai mult și cuvintele lor sunt mai bune și mai eficiente decât ale noastre. Efectiv, prin aceste cuvinte ei au fost plăcuți lui Dumnezeu, după cum a spus-o Apostolul: *Ei au obținut împărăția, au săvârșit dreptatea, au văzut realizându-se promisiunile, au închis gura leilor, au stins puterea focului, au scăpat de ascuțișului sabiei, au redevenit*

δεομένοις· εἶτε γὰρ θλίβεται λέγων ταῦτα, μεγάλην ὄσεται τὴν ἐν αὐτοῖς παράκλησιν· εἶτε πειράζεται καὶ διώκεται ψάλλον οὕτως, δοκιμώτερος ἀναφανήσεται, καὶ σκεπασθήσεται παρὰ τοῦ Κυρίου, τοῦ καὶ τὸν εἰπόντα ταῦτα σκεπάσαντος· ἐν τούτοις τὸν μὲν διάβολον ἀνατρέψει, τοὺς δὲ δαίμονας αὐτοῦ σοβήσει. Ταῦτα λέγων εἰ μὲν ἤμαρτεν, ἑαυτὸν ἐντρέψει καὶ παύσεται· εἰ δὲ μὴ ἤμαρτεν, ὄσεται ἑαυτὸν χαίροντα, ὅτι τοῖς μὲν ἔμπροσθεν ἐπεκτείνεται, καὶ ἀγωνιζόμενος μὲν ἰσχύσει ψάλλον οὕτως, οὐ σαλευθήσεται δὲ εἰς τὸν αἰῶνα ἀπὸ τῆς ἀληθείας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀπατῶντας καὶ πλανᾶν ἐπιχειροῦντας ἐλέγξει· καὶ τούτου οὐκ ἄνθρωπος ἐγγυητής, ἀλλ' αὐτὴ ἡ θεία γίνεται Γραφή. Ὁ γὰρ Θεὸς ἐνετείλατο τῷ Μωϋσῆ γράψαι τὴν μεγάλην Ὡιδίην, καὶ διδάξαι τὸν λαόν· τὸν τε καθιστάμενον ἄρχοντα κελεύει γράψαι τὸ Δευτερονόμιον, ἔχειν τε τοῦτο μετὰ χειρας, καὶ μελετᾶν αἰεὶ τὰ ἐν αὐτῷ ῥήματα, ὡς ἀρκούντων τῶν ἐν αὐτοῖς λόγων πρὸς τε ὑπόμνησιν ἀρετῆς, καὶ βοήθειαν φέρειν τοῖς γνησίως αὐτοὺς μελετῶσιν. Ἀμέλει ὀπηνίκα εἰς τὴν γῆν εἰσῆλθεν ὁ τοῦ Ναυῆ, βλέπων τὰς τῶν ἐχθρῶν διατάξεις, καὶ τοὺς βασιλεῖς τῶν Ἀμορραίων πάντας συνελθόντας εἰς πόλεμον, αὐτὸς ἀνθ' ὀπλων καὶ ξιφῶν τὸ Δευτερονόμιον ἀναγνούς εἰς τὰ ὄψα πάντων, τὰ τε ῥήματα τοῦ νόμου ὑπομνήσας, καὶ τούτοις τὸν λαὸν καθοπλίσας, περιέγευε τῶν πολεμίων. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἰωσίας, εὐρεθέντος τοῦ βιβλίου, καὶ ἀναγνωσθέντος εἰς τὰς πάντων ἀκοᾶς, οὐκέτι τοὺς ἐχθροὺς ἐφοβεῖτο. Καὶ εἴ ποτε δὲ πόλεμος ἦν τῷ λαῷ, ἢ κιβωτὸς ἔχουσα τὰ πυξία τοῦ νόμου προώδευε πάντων, καὶ ἤρκειτο τούτοις ἀντὶ πάσης παρατάξεως εἰς βοήθειαν, εἰ μὴ τις ἦν παρὰ τοῖς βαστάζουσι καὶ ἐν τοῖς λαοῖς προκρατήσασα ἁμαρτία καὶ ὑπόκρισις. Πίστεως γὰρ καὶ γνησίας διαθέσεως χρεία, ἵνα ὁ νόμος εἰς τὰ κατ' εὐχὴν συνεργάζεται. Ἐγὼ γοῦν, ἔλεγεν ὁ γέρον, ἤκουσα καὶ παρὰ φρονίμων ἀνδρῶν, ὡς ἄρα τὸ παλαιὸν ἐν τῷ (45) Ἰσραὴλ, μόνον ἀναγινώσκοντες τὰς Γραφὰς, ἐδίωκον δαίμονας,

tari după boală, au devenit puternici în război, au învins armatele străine. Unele femei au regăsit morții lor prin înviere (Evr 11,33-35).

Acum deci, când recităm Psalmii, credem că Dumnezeu îi ascultă neconținut pe cei care-l roagă cu aceste cuvinte; dacă îi spunem când suntem întristați, vom afla în ei o mare consolare; dacă ne rugăm cu ei în timpul ispitei sau al persecuției vom ieși mai puternici și Domnul care l-a protejat mai întâi pe autor ne va proteja și pe noi; Psalmii îl alungă pe Satana și demonii sunt nimiciți. Dacă cineva a păcătuit, spunând aceste cuvinte va intra în sine însuși și va înceta să mai păcătuiască; dacă nu a păcătuit, va cunoaște bucuria deoarece tinde spre bunurile ce ne sunt oferite iar cântarea Psalmilor îi va da tărie în luptă, nu va fi niciodată îndepărtat de adevăr, ci va ști să-i convingă pe impostorii care încearcă să-l conducă la păcat. Omul nu este garantul acestor lucruri, ci Scriptura divină însăși. Într-adevăr, Dumnezeu îi poruncește lui Moise să scrie acea mare cântare și să o învețe poporului (Deut 31,19); celui pe care l-a constituit căpetenie i-a poruncit să scrie Deuteronomul (Deut 17,18), să-l păstreze în mâini și să mediteze mereu cuvintele sale fiindcă aceste discursuri sunt suficiente pentru a aminti virtutea și a veni în ajutor celor care le meditează cu sinceritate. Fără îndoială, când fiul lui Nave a intrat în țata promisă, văzând postamentul dușmanilor și regii amoreilor întruniți pentru război, în locul armelor și săbiilor, el a luat cartea Deuteronomului și a citit înaintea poporului reamintindu-i cuvintele Legii și, înarmând poporul cu ele, a învins asupra dușmanilor (Ios 8). Regele Iosia, după ce a descoperit cartea și după ce a citit-o înaintea tuturor, nu-i mai era teamă de dușmani (II Regi 22,3-23,3); iar când poporul era în război, arca ce conținea tablele legii preceda armata și aceasta era o protecție suficientă, mai puțin atunci când printre cei care o purtau sau în popor exista păcatul și ipocrizia. Într-adevăr era necesară credința și sinceritatea pentru ca Legea să răspundă

καὶ ἠλέξουν τὰς παρ' αὐτῶν τοῖς ἀνθρώποις γινομένας ἐπιβουλὰς. Ὅθεν καὶ καταγνώσεως πάσης ἀξίους εἶναι ἔλεγε τοὺς ταῦτα μὲν ἀφιέντας, συντιθέντας δὲ ἑαυτοῖς ἕξωθεν πιθανὰ ῥήματα, καὶ ἐν τούτοις ἐξορκιστὰς ἑαυτοὺς ὀνομάζοντας. Μᾶλλον γὰρ παίζουσι, καὶ παρέχουσιν ἑαυτοὺς ἐκείνοις εἰς τὸ χλευάζεσθαι· οἷα πεπόνθασιν Ἰουδαῖοι οἱ Σκευᾶ υἱοὶ, ἐπιχειρήσαντες καὶ αὐτοὶ τὸν τρόπον τοῦτον ἐξορκίζειν. Ταῦτα μὲν γὰρ ἀκούοντες παρὰ τῶν τοιούτων οἱ δαίμονες παίζουσι· τὰ δὲ τῶν ἁγίων ῥήματα φοβοῦνται, ἢ καὶ φέρειν αὐτὰ οὐ δύνανται. Ἔστι γὰρ ἐν τοῖς τῶν Γραφῶν ῥήμασιν ὁ Κύριος, ὃν μὴ δυνάμενοι φέρειν ἔκραζον· *Λέομαι σου, μὴ με πρὸ καιροῦ βασανίσῃς*· ἐκαίοντο γὰρ καὶ μόνον βλέποντες παρόντα τὸν Κύριον. Οὕτως καὶ ὁ Παῦλος παρήγγειλε τοῖς ἀκαθάρτοις πνεύμασιν· οὕτως καὶ τοῖς μαθηταῖς ὑπετάσσετο τὰ δαιμόνια. Καὶ ἐπὶ Ἐλισσαίου δὲ τοῦ προφήτου ἐγένετο χεῖρ Κυρίου, καὶ προεφήτευσεν περὶ τῶν ὑδάτων τοῖς τρισὶ βασιλεῦσιν, ὅτε ἔψαλλε κατ' ἐντολήν αὐτοῦ ὁ ψάλλων. Οὕτως καὶ νῦν, εἴ τις κηδεταὶ τῶν πασχόντων, ταῦτα λεγέτω, καὶ μᾶλλον τὸν τε πάσχοντα ὠφελεῖ, καὶ ἑαυτοῦ τὴν πίστιν ἀληθῆ καὶ βεβαίαν ἐπιδειξεται· ὥστε, καὶ ταύτην ὀρώντα τὸν Θεὸν, τελείαν τὴν θεραπείαν παρασχεῖν τοῖς δεομένοις. Τοῦτο γὰρ καὶ ὁ ἅγιος γινώσκων, ἔλεγεν ἐν τῷ ρηί ψαλμῶ· *Ἐν τοῖς δικαιομασί σου μελετήσω, οὐκ ἐπιλήσομαι τῶν λόγων σου· καὶ πάλιν· Ψαλτὰ ἦσαν μοι τὰ δικαιοματά σου ἐν τόπῳ παροικίας μου*. Ἐν τούτοις γὰρ καὶ σωτηρίαν ἐκέρδαινον, λέγοντες· *Εἰ μὴ ὅτι ὁ νόμος σου μελέτη μου ἐστὶ, τότε ἂν ἀπωλόμην ἐν τῇ ταπεινώσει μου*. Ὅθεν καὶ ὁ Παῦλος ἐν τούτοις ἠσφαλίζετο τὸν ἑαυτοῦ μαθητὴν, λέγων· *Ταῦτα μελέτα, ἐν τούτοις ἴσθι, ἵνα σου ἡ προκοπὴ φανερὰ γένηται*. Ταῦτα καὶ σὺ μελετῶν, καὶ συνετῶς ἐντυγχάνων· οὕτως τοῖς ψαλμοῖς, τὸν μὲν ἐν ἐκάστῳ νοῦν ὀδηγούμενος ὑπὸ τοῦ Πνεύματος καταλαβεῖν δυνήσῃ. Τοιοῦτον δὲ καὶ σὺ ζηλώσεις βίον, οἷον ἔσχον οἱ ταῦτα θεοφοροῦμενοι λαλήσαντες ἄνδρες ἅγιοι.

dorințelor lor.

Eu, îmi spunea bătrânul înțelept, am auzit spunându-se de către oameni de vază, că în trecut în Israel era suficient să se citească Scriptura pentru a-i alunga pe demoni și a învinge asupra piedicilor pe care ei le întindeau oamenilor. Astfel, spunea el, sunt condamabili, fără dor și poate, cei care abandonează aceste cărți și inventează altfel de cuvinte pentru a seduce, se auto-numesc exorciști. Demonii râd de ei și își bat joc de ei atunci când îi aud, cum s-a întâmplat evreilor și fiilor lui Scheva (Fap 19,14) care demonstraseră că și ei puteau face exorcisme. Demonii se distrează pe cinste când aud asemenea cuvinte, dimpotrivă, îi cuprinde frica în fața cuvintelor sfinte și nu le poate suporta. Într-adevăr, în Scriptură se spune că demonii neputând să-l suporte pe Domnul, strigau: *Rugămu-ne ție, nu ne chinui înaintea timpului* (Lc 8,28). Erau nimiciți, într-adevăr, doar la vederea Domnului. Astfel, chiar și Paul porunceau spiritelor rele (Fap 16,18) și demonii se supuneau apostolilor (Lc 10,17). Mâna Domnului era cu profetul Elizeu și el profetea referitor la ape, pentru cei trei regi, atunci când a poruncit să se sune Psaltirionul (II Regi 3,14-19). Însă și mai mult, dacă cineva poartă de grijă celor care suferă să recite Psaltirea; să poată veni în ajutorul celui care suferă și să arate astfel credința sa vie și fermă. Dumnezeu, văzând-o, va da vindecarea desăvârșită celui care-l roagă astfel. Chiar și sfântul Psalmist știa aceasta atunci când spunea Psalmul 118: *Voi medita poruncile tale, nu voi uita cuvintele tale* (Ps 118,16), și iarăși *Poruncile tale erau obiectul cântărilor mele în exil* (Ps 118,54). Într-adevăr, aceste cuvinte le-au garantat mântuirea, fiindcă stă scris: *Dacă Legea ta nu ar fi fost meditația mea, atunci aș fi pierit în umilința mea* (Ps 118,92). De aceea Paul dădea asigurări discipolului său spunând: *Meditează aceste cărți, ele să fie preocuparea ta de bază iar progresele nu vor întârzia* (Tim 4,15). Meditează și tu aceste lucruri. Citește cu inteligență Psalmii și, cârmuit de Duhul Sfânt, vei putea înțelege sensul fiecăruia. Vei imita astfel viața acestor oameni sfinți care, inspirați de Dumnezeu, au rostit aceste cuvinte.